KURT HERWARTH BALL

Germanen Storm

KORTE GESCHIEDENIS DER WIKINGEN

UITGEVERIJ „STORM", AMSTERDAM

BALL / GERMANENSTORM

KURTH HERWARTH BALL

GERMANENSTORM

KORTE GESCHIEDENIS
DER WIKINGEN

UITGEVERIJ „STORM" - AMSTERDAM

INLEIDING.

Tegen den donkeren hemel der geschiedenis teekent zich een lichte streep af. Het is, alsof er ergens, in de oerdiepten een geweldige vlam is gaan branden, welke hier haar weerschijn werpt. Nog fladderen de schaduwen der schemering, als opgejaagde vogels, over de aarde, nog beuken de golven toomeloos en onweerstaan tegen de kusten van het vasteland, nog dreunen de winden hun breidelloos lied door de wijdheid der wouden, en boven dat alles zingt de zee haar diep en donker en dreigend lied.
Nog weet geen levend wezen iets van die vóór hem leefden, nog is het boek der wereld niet voor aller oogen geopend, nog troont het goddelijke naamloos, onbevangen, onbegrensd, ongevormd, — als de eerste scharen Noordsche menschen hun haardsteden in het hart van het oeroude Europa verlaten. De veelheid der menschen op den al te armelijken bodem dringt ze, de afkoeling van het klimaat drijft ze, hun dadendrang en de geweldige wil, welke nog onbewust in hun harten huist, dwingt ze, uit te gaan en een nieuw land te zoeken. Het is, alsof er een vulkaan in het midden van deze landen ontstond en, uitbarstend, gloeiende vloeiende lavamassa's uitgoot over de oude aarde. Het is, alsof uit de dreunende donkerte van het Noorden bliksemschichten schieten. De eerste bliksem treft het Zuiden. Germanen, Kelten, Illyriërs, Slaven, Balten, hebben zich losgemaakt van hun ouden grond en zijn in beweging geraakt — de

ruimte lokt de menschen, naar alle richtingen van de windroos trekken ze — noordwaarts, oostwaarts, westwaarts en zuidwaarts. Zuidelijk trekken ze naar het Iberische schiereiland, ze steken de zee over en landen op de Britsche eilanden. Het zonnige land om de Middellandsche Zee ziet ze verschijnen, de klippen en fjorden van Scandinavië dragen het spoor van hun sterke voeten. In Griekenland komen ze, in Klein-Azië, in het oude land van Ur en Akkad aan Eufraat en Tigris, de hoogvlakte van Iran beklimmen ze — misschien zijn ze nog verder gekomen en hebben ze, over het eeuwige gebergte, dat nu Himalaja heet, den weg naar de vlakten van Indië gevonden; misschien ook zijn ze door den smallen pas tusschen Siberië's eeuwigen winter en de zonne-dorstige woestijn van Tibet getrokken en hebben aan de andere kust van Eurazië de zee begroet.

Dat alles vond duizenden jaren vóór het begin onzer jaartelling plaats. Hierna ontstonden uit stammen en steden en kleine koninkrijkjes de eerste staten der wereldgeschiedenis, de rijken der Assyriërs, Babyloniërs, Sumeriërs en Chaldeeën; er rees een rijk in Afrika, dat zich van de stroomversnellingen des Nijls, welks wateren het bevruchtende slijk over duizenden kilometers meesleepten, van Thebe tot Memphis en van Memphis tot de delta van die geweldige rivier uitstrekten; en aan gene zijde van de Middellandsche Zee werd het rijk der Grieken opgebouwd onder de warme zon van den Olympos. De bouwsteenen hiertoe waren Athene en Thebe, Sparta en Corinthe, Delphi en Chalkis. En na dezen rees Rome — na Babylonië, na Egypte, na Hellas werd Rome tot wereldmacht.

In dezen tijd echter was het Noorden stil. Misschien was het tevreden met de wetenschap, dat zijn adem al deze staten leven had ingeblazen? Was het tevreden met de wetenschap, dat ook nog

verder Oostelijk dan deze landen groote, slanke, blonde menschen woonden? Dat ook de eindelooze steppen van Azië het gerucht van de blonde zonnekinderen uit het Noorden hadden vernomen?
Maar toen Rome opnieuw zijn gepantserde vuist naar het Noorden uitstak, brak de vloed der Noordermenschen weer los. Spanje, Gallië, Noord-Afrika, Griekenland en Klein-Azië waren onbetwist Romeinsch bezit, naar Brittannië strekte Rome de hand uit — maar Germanië bleef vrij.
Onafzienbaar was de stroom der Noordermenschen. Westwaarts trokken de Franken het rijk van Rome binnen, en daarmede geraakte alles in beweging, Sueven, Longobarden, Olanen, Gepiden, geweldige scharen menschen trokken dwars door het ontzet Europa, op zoek naar een nieuw woongebied. De Gothen, welke zoolang aan de Oostzeekust gewoond hadden, trokken uit naar het Zuid-Oosten; de West-Gothen stonden voor het goudgeplaveide Byzantium, en schreden dreunend langs de Alpen naar Spanje. De Oost-Gothen echter kwamen uit den Balkan naar Italië en vielen — aangevoerd door den grooten Theoderik — het Romeinsche Rijk aan, dat aan gruizelen sloeg, om daarna zelf aan de zoetheid en zachtheid van Italië te gronde te gaan. Te spoedig gingen zij te gronde, nog vóór van Carthago's kusten dat andere prachtige Noordervolk, de Vandalen, het beleg sloegen voor de stad op de zeven heuvelen.
Er is na de Gothen geen volk zoo roemrucht en geweldig geweest als dit. Uit het hart van Duitschland kwamen zij, Zuidwaarts trokken zij, tot ze de toppen der Alpen voor zich zagen opblinken, staken dan den Rijn over en trokken door het Frankenrijk naar de Pyreneeën, welke zij overstaken, om het land daarachter in bezit te nemen. Onder hun grooten held en koning Geiserich kozen zij hun woonsteden voor weinige tientallen jaren aan

Afrika's Noordkust, waar zij verbrandden onder de genadelooze zon, waar hun rijk verschroeide, gelijk het West-Romeinsche onderging, en het Oost-Romeinsche aan scherven sloeg, toen de helden en koningen dezer rijken van Noordschen, Gothischen bloede waren dit alles om één reden: omdat het Zuiden den Noorderling doodt.
En het was in dezen tijd, dat het groote wereldgebeuren zich van Oost en Zuid naar Midden-Europa begon te verplaatsen. Het Frankenrijk ontstond, groeide uit tot wereldmacht en verviel, toen de zonen en kleinzonen van Karel den Grooten verstoken bleven van zijn geweldige kracht.
Toen rees het Duitsche Rijk op.
In diezelfde dagen kwam het einde van die wilde golven Noorderbloed, welke, van Scandinavië komend, hun rosse geweld hadden gemengd in de grauwe golven der wereldzeeën; er kwam een einde aan de tochten der stoute Wikingschepen, in welker zeilen de stormwind zich had gebald; het zwaard en het schild der Noren, Denen en Zweden, waarin bliksem en donder gebonden waren geweest, welker bedreiging Europa had doen sidderen, werden ten leste afgelegd.
Alleen de Wikinggeest, welke meer is dan een woord alleen, bleef. Die Wikinggeest is: een geweldige ademtocht en een koninklijk gezang, het heldenlied van alle mannelijke deugden, van eer en trouw, van strijd en zege en ondergang; een mateloos, geweldig zwaardenlied, dat spreekt van die goddelijke dapperheid, welke altijd een erfgoed van het Noorderbloed zal blijven, van den moed!
Men kan het gebied, waar de Wikingenstorm raasde al even moeilijk bepalen als dien onuitputtelijken waterstroom, welke uit de bergen naar het lage land vloeit, en onophoudelijk de zeeën vult. Wanneer wij van den geest, van de daden, van de goddelijke stem, en van de kunstwerken der hame-

rende handen dezer menschen willen verhalen in een beperkt kader, dan dienen wij streng te keuren en te kiezen en ons te beperken tot enkele snelle omtrekken, teneinde zoo een beeld te geven van wat daar leefde.
Toch zal het, in zijn strenge soberheid, een gedicht moeten zijn, dat ruischt als de rijpe aren in den wind, dat dreunt als de storm in de boomen, gelijk de zware ernstige maatvaste tred van vele geharnaste mannen.
Het is moeilijk bij dit alles een scherpe afscheiding te maken tusschen de stammen der Noren, Denen en Zweden; weliswaar splitst de oerstroom van het Noorden zich in zijn langen, langen loop, maar namen en daden, plaatsen en tijdstippen, Noord en Zuid, Oost en West, vloeien steeds weer in elkaar over, gelijk de golven van een zee, door één storm opgezwiept, in één richting rijzen en dalen, over elkaar storten, elkaar verslinden en vergrooten, en elkaars grenzen, begin en einde uitwischen, dat geen mensch ze meer kan lezen.

Dit echter zijn de liederen van den

Springvloed der Wikingen

Rome, stad met een bronzen lijf, stad met een steenen ziel, houdt in de onverbiddelijke hand de Middenzee geklemd. Afrika's kusten, Hellas' klippen, Syrië's steenen en Gallië's vruchtbare goede grond — dit alles rust in Rome; maar aan Gallië's grauwe kust stelt de machtige een schildwacht op. Hier beukt de branding wild op het strand, maar veel grooter is de bedreiging, de zee, de vrije, de ongetemde, ononderworpene, draagt in haar zware deiningen de bolle boegen der snelle Saksenschepen nabij. En op de plek, waar de boegen zich afteekenen op het strand, weet het Saksische zwaard den vijand te vinden. Een roekeloos stoutmoedige landing in het gebied van het machtige Rome, om te strijden en buit mee te voeren naar het Noorden — dat was reeds in de 3e en 4e eeuw Saksenaard.
Er werden Franken gevangengenomen door Rome's stalen legioenen. Mannen van de kust — en gevangen? Ha, wat ge droomt! Ze rooven een Romeinsch schip en laten de kusten der Middenzee zelf in vlammen opgaan. Ze overvallen Syracuse, en zeilen dan, in hun breede boot, voorbij Gibraltar's rots, naar de vertrouwde wijde zee. Ze wenden den steven naar het Noorden, dat moederlijk wacht, en springen, zegevierend lachend, weer op de zandige kust van hun vaderland.
Engeland, Vlaanderen en de Normandische eilan-

den hebben het korte zwaard en de scherpe kielen der Saksenschepen leeren kennen.
Waar de Wezer en de Elbe hun wateren in zee uitstorten en Noordelijker aan de stormgrauwe kusten van Angelen en Jutland, zitten de mannen, die ter zeevaart bereid zijn, en wachten tot het heesche gezang der Noordwaarts trekkende zwanen over de witte golfkoppen klinkt, om de zeilen te hijschen en uit te varen, om met de roeren in harde regelmaat het water te ranselen, dat het woeliger nog wordt, dan het al is.
Omstreeks het jaar 400 na het begin onzer jaartelling stoot de laatste Romeinse legionnair zijn boot af, en is er een einde gekomen aan de Romeinsche heerschappij over de Britten, het volk der groote Britsche eilanden. Lang hebben zij onder Rome's juk geleefd. Maar de stammen (Kelten) der Pikten en Skoten waren vrij gebleven. Nu maken zij Wortiger, den koning van Brittannië het leven moeilijk. De Westenwind draagt den noodkreet van den koning over de wateren en reeds naderen de snelle boegen der Saksische schepen.
Hengist en Hersa, leiders van vrije Germanen, nemen de eilanden in bezit. De Jutten, Saksen en Angelen worden heerschers over Brittannië.
Tweehonderd jaren lang duurt de strijd om dit rijk. De Britten hebben de Germanen geroepen, toen zij in nood verkeerden; nu stoot eskader na eskader aan de Britsche kust en brengt steeds meer Noormannen over, die land eischen, zoodat de Britten ten leste hun land moeten verlaten. Aan de Frankische kust vestigen zij zich, en noemen het land Brittannië en Bretagne heet het nog heden. Zeven koninkrijken van Angelen, Saksen en Jutten ontstaan op den Engelschen grond, en wanneer het groote Frankrijk van Karel na diens dood in verval geraakt, roept Egbert van Essex zichzelf tot opperkoning van Engeland uit.

Op zijn tochten zong de Noorman de liederen van de helden van zijn volk, die groot waren, als de goden, en, gelijk dezen, toezagen op zijn werk. Hij zong van hun daden, van hun gevechten en overwinningen. Van deze eerste saga's uit den tijd van den Noormannenstorm, zijn er ons eenige gebleven, maar zij zijn zoo dikwijls door zoovele verschillende handen opgesmukt, herschreven en omgevormd, terwijl ze bovendien met brokstukken van andere liederen vermengd zijn, dat het zeer moeilijk is, de oorspronkelijke vormen terug te vinden. Maar door alle wenden en warringen klinkt het lied van Hygelak, den koning der Gauten, het Zwedenland waardig. Groot en geweldig was hij, Hygelak, en zoo forsch en vervaarlijk gebouwd, dat sinds zijn twaalfde jaar geen paard hem meer vermocht te dragen.

In het jaar 515 voeren zijn booten van Skagen Zuidwaarts, naar de landen aan de Noordzee; de kusten van Frankenland teisterden ze met brand en roof en voeren Maas en Waal op, tot in het land van Gelre.

Zij zijn reeds weer op den terugweg, als een Frankisch leger hen bereikt en verslaat. De koning der Gauten valt zelf in dit gevecht.

Honderd jaren nadien werpt de storm een Noordervloot op de Iersche kust — zoo sterk is de storm, welke hun reeds op het water te machtig was, dat zij hier, op Ierlands klippenbezaaide kust, niet staande kunnen blijven. Maar de Noordmenschen, zonder schip of beschutting, lachen reeds weer, strijdlustig en zelfbewust.

Omstreeks het jaar 644 komen Iersche priesters naar de Shetlands eilanden, waar zich reeds Noord-Germanen hebben gevestigd. De dragers van het kruis, dat reeds zeer vroeg naar Ierland gebracht werd, kennen de Wikingen reeds. Groot is de eerbied, welke men daar, in Ierland, voor deze man-

nen heeft, die de stormgezwiepte zee bedwingen. Maar hun macht heeft men nog niet leeren kennen.

Denemarken, Noorwegen, Zweden — een sterrenbeeld van drie stralende lichten, welke hoog aan den Noorderhemel staan, en de wereld wijder maken. Er loopen reeds handelswegen door Midden-Europa, misschien ook reeds door het wijde land van Newa en Wolga. De Donau en de Weichsel dragen de koopwaar naar het Noorden en Zuiden, en met het groeien der dagen worden de lasten der schepen steeds kostbaarder.
De Noormannen bezaten bont en barnsteen, wol en schelpen, was en visch, welke zij naar het Zuiden, naar Rome en Byzantium voeren, om te keeren met lasten weelde, met goud en parelen, met edelsteenen en zijde.
Ginds ver in het Zuiden brak men sinds duizenden jaren de steenen uit den grond; hier in het hooge Noorden ruischten de wouden; het hout is een levende bouwstof in het bestaan der Noormannen. Heeft het hout niet zijn eigen taal? Is het niet met vele mysteriën vervuld? Het kreunt en kraakt, het zingt met een diepe donkere stem. En onder de hooge donkere balken van de hal in het huis klinkt woord en tegenwoord, groeit lied en saga. De heer des huizes zit het hoogste, zijn zetel staat in den Noordhoek, en de gast heeft zijn plaats tegenover hem. Maar tusschen hen vlamt hoog het vuur, het flakkert en werpt zijn schellen schijn hoog tegen de zuilen op, het weerspiegelt zich in de oogen, terwijl de mond van stoute daden spreekt. En de hal, dit vorstelijk bouwwerk, waarbinnen de huiselijke vrede veilig is, wordt dikwijls het tooneel van den laatsten strijd; dan steekt de vijand — die misschien nog kortelings in den stoel der gasten onder deze donkere balken zat — het hout van de hal in brand.

Maar het hout is meer nog dan woud en hal; de jagende schepen zijn kinderen van den Noordergrond. Tot een machtige eenheid werden ze gevoegd en kunstig gebouwd volgens de eeuwige regelen der scheepvaart. Hoe schoon de handwerker ze wist te versieren, toont ons het Osebergschip, het grafschip van Koningin Osa.
De Noormannen bouwden booten, waarmede zij de zeeën konden bevaren; dan waren er de bijbooten naast de langschepen, zij waren tien riemen sterk. Licht en beweeglijk en geschikt voor vischvangst en kustvaart, om van fjord tot fjord en van klip tot klip de sterke blonde gestalten, te brengen, waren de karfen. Snel schoten de schniggen over zee; smal en hoog waren ze, en konden een honderdtal mannen bergen.
Steil sneed de boeg der zware skeidhs door de golven; bij de zeeslagen vormden zij de uiterste vleugels. Het midden echter werd ingenomen door de langschepen, de drakenschepen, de vechtbooten, welke aan alle kusten gevreesd werden. Zestig paar riemen rukten, in snelle maat de machtige kiel door het water, en bij honderden sprongen de krijgers uit het vaartuig. De zeilen bollen zich in den wind, gelijk de vleugels van trekkende zwanen. Doch sneller nog dan deze krijgsschepen waren de knorren, de vrachtschepen.
De wapenen der Noormannen waren zwaard en schild en de ger of lange speer. Wonderlijk mooi zijn de versieringen aan het scherp, den greep en den houten schaft.
Er zijn prachtige stukken goudsmeedwerk bewaard gebleven, fijn ciseleerwerk aan helmen en schilden, aan den greep van het zwaard, aan ringen en halskettingen. Wanneer wij dit alles bezien, schrijdt voor ons geestesoog een eindelooze reeks rijke mannen en vrouwen, koningen en koninginnen voorbij. De hoogopgebouwde steenen graven bergen vele

vele kostbaarheden. De oude heldenliederen en de wondere werken, welke in zand, veen en steenen verborgen, uit verre tijden tot ons kwamen, getuigen tezamen van de groote deugden en gaven dezer oude geslachten. Bij het zien en hooren van al dat schoon, is het ons, of de goden weer op aarde komen, en naast de helden op den voorsteven der schepen staan, meerijden op de strijdwagens, hun paarden voortjagen, tot ze lijf aan lijf met die der helden in den slag stormen, en schrijden door de saga's en prijsliederen van Noorwegen en Zweden naar IJsland, om vandaar terug te keeren in de machtige beschrijvingen der Edda. Overal sterven de oude goden onder het meedoogenlooze geweld der nieuwe leer; alleen IJsland bewaart de schatten van het verleden, de kostbaarheden der zielen, voor onze tijden en latere.
Onder de handen der Noormannen groeiden kerken en burchten uit de hallehuizen van het Noorden. Zoo bleef de machtige adem en de matelooze wil der oude Wikingen dit geheele landschap aan de kusten der Noordelijke zeeën beheerschen.

Hrimgerd is de dochter van een reus. Eén der harde Wikingen roept haar toe:

Keerend hun vaart in het fjord,
Laagt gij, heks, voor de kielen des konings,
Om de roemruchten van vorstelijk bloed
Voor Ran te rooven,
Ware niet bezweken uw lijf
Voor den zwaai van mijn zwaard.

Rebellen zijn zij, in voortdurenden opstand tegen de woeste machten der zee, en slingeren hun spot en verzet in het aangezicht dier machten, even onvervaard als de spelende hand den steen werpt van den hoogen rotsmuur der fjorden in het blauwe water. Wie kan zulk een moed overwinnen? De zee

niet, de storm niet! En de vijand? Het moge hem al gelukken, af en toe een Wikingvloot te verslaan, de stroom uit het Noorden gaat onverminderd voort en is even machtig als in de verre jaren toen Gothen en Vandalen uittrokken.
Eens zag Karel, der Franken koning, ver over de golven het blinken der hooge bolle zeilen der drakenschepen, en een angstig voorgevoel maakte zich van hem meester. Hij stond op, en beval zijn mannen te wacht aan de kusten te staan, omdat hij de oerkracht dezer koningen der zee had gevoeld.
Göttrik van Denemarken rukte met een machtig leger de Nederlanden binnen. Tweehonderd langschepen waren noodig, om zijn troepen te vervoeren. Groningen ging in vlammen op, en in Frieslands vlakten overwonnen de Denen driemaal achtereen. Honderd ponden zilver moesten de Friezen den Koning als brandschatting betalen. Karel, die leefde voor den oorlog, bewapende zich, en leidde een leger naar het Noorden. Hij legde te Hollenstedt, bij Hamburg, een garnizoen, en bouwde te Itzehoe, waar de steur zijn schuimend spoor achterlaat, een vesting, welke hij Ezelsburg noemde.
Donkere wolken trekken over de landen: een reuzenstrijd gaat beginnen. Göttrik bouwt op zijn beurt in het land van Sleeswijk een versterking, het latere Danewerk, en legt zijn mannen in garnizoen te Haithabu, in de sterke stad aan de Schlei. Dan, plotseling, wordt hij door mannen van zijn hof vermoord (810) en vier jaar nadien sterft ook Karel. Vóórdien echter had hij Gent bezocht en Boonen, om na te gaan, hoe men zich kon verweren tegen den stormloop der langschepen.
Toen stond er over beide rijken een drukkende stilte, gelijk aan die, welke zich verheft in het onmeetbare tijdsdeel, nadat de storm in uiterste

zwiepende kracht de golven tot in den hemel omhooggesmeten heeft,... en daarop brak het stormgeweld los.

De nakomelingen van Karel vochten om diens landen, maar deze werden het eigendom der Wikingen. Karel's machtige rijk sloeg aan scherven; Karel de Kale nam een stuk, Lodewijk de Duitscher een ander, en Lotharius, de Lotharinger, nam, wat er restte.
In Denemarken echter, waar de krijgskansen wisselden, vochten de geslachten van Göttrink, Harald en Ragnar Lodbrok.
Viermaal stortte de vloed der Wikingen zich op het land aan de monden van Rijn, Maas en Waal; viermaal brandde de rijke handelsstad Duurstede. Met Kerstmis van het jaar 838 braken de dijken van Friesland en teisterde de zee zelf dit gebied.
Geheel het rijke kustgebied aan den Atlantischen Oceaan, werd in deze jaren door drakenschepen geteisterd. Ierland en Engeland, Vlaanderen en Frankrijk, ja, zelfs de Spaansche kusten moesten de snijdende kiel der booten gevoelen, en geen enkele streek had kracht genoeg, om zich te verweren tegen de Noormannen. De overwinning en de buit werden hun dikwijls in den schoot geworpen.
Toen Karel's kleinkinderen, jaloers op elkaars landen, afgunstig op elkaars tronen, het kostbare bloed hunner onderdanen in een onderlingen krijg vergoten (841), voeren de Wikingen de Seine en Loire op. Midden in het rijk der Franken waaien de standaarden van de vorstelijke vlootvoogden uit het Noorden.

In Nantes wordt het zonnige zomerfeest gevierd, van heinde en ver zijn de mannen, vrouwen en kinderen van het land naar de rijke stad gekomen.

Daar stonden zeilen midden in het land; het gros der schepen schuift de rivier op, en zoovele kielen zoeken een plaats in de rivier, dat het water buiten zijn oevers treedt.
Plotseling verstommen de muzikanten, de lach der zomers blijde menschen was verstorven. Nog eenmaal flitste de hoop op: het kunnen koopvaarders zijn. Maar terzelfdertijd schreeuwden reeds de eerste vluchtelingen voor de poorten der stad. En onmiddellijk daarop sloegen de groote poortdeuren dicht. Te laat!
Snel voortgedreven door de sterke riemen, schoten de schepen naar de oevers. Voor de Franken tot bezinning waren gekomen, lagen er reeds stormladders tegen de muren der stad, en werden de poorten ingeramd. Wel stonden er gewapende mannen in de straten der stad, maar de geweldige kracht van het Noorderzwaard bemerkte nauwelijks hun aanwezigheid. Het volk vluchtte in de kerken, maar de ramen en deuren werden ingeslagen, en toen het avond werd, lag over de donkere straten het rosse schijnsel van den brandenden Dom. Maar de Wikingschepen waren reeds weer, zwaar beladen met buit en gevangenen, op weg naar de vrije zee. Op een eiland gingen ze aan land en beschutten zich met een wal van schepen.
Na dezen eersten rooftocht kwamen er steeds weer nieuwe vloten de rivieren van het Frankenland opgevaren. Het leek wel, alsof geheel West-Europa met een net van berichtgevers overspannen was. Nauwelijks werd er iets bekend over moeilijkheden waarin de Frankische staat verwikkeld was, of er bruiste reeds weer een nieuwe vloot naderbij. En het gebeurde maar uiterst zelden, dat men hun een nederlaag kon toebrengen. Wanneer de tegenstander soms eens een keer sterker was dan zij, dan gingen ze, voor zijn eersten aanval uiteen, om later op het onverwachts weer uit de bosschen te

voorschijn te stormen en het leger der vijanden te verpletteren.
Het scheen wel, alsof er een nieuwe volksverhuizing begonnen was. Terwijl aanvankelijk slechts enkele stamhoofden met hun mannen den horizon najoegen, in koninklijken moed den heroischen wil van hun bloed volgden, en den dood niet vreesden, werd hun aantal van jaar tot jaar grooter, en werden de vloten, welke, gelijk zwijgend neerglijdende arenden uit het Noorden nederstormden, steeds geweldiger. Ze sloten zich aaneen, en de mannen bleven met hun vrouwen en kinderen aan de vreemde kusten den winter over; voor hen strekte zich het steeds sidderend land; achter hen lag, veilig en vertrouwd, hun eeuwig vaderland, de wijde zee.

Deze stroom van menschen uit het Noorden was de juichende uiting van een geweldige kracht. De zee was, van den aanvang af, het vaderland der menschen, was hun even vertrouwd als het land, waarop zich hun hooge hallehuizen verhieven.
Aanvankelijk hadden deze tochten zoomin een economisch als een politiek doel. Ze waren enkel de uitingen van een wil, een heroischen wil; geen man was grooter dan hij, die in den slag sneuvelde en zoo het andere rijk binnenging. Daarom voorwaarts! De flinke zeilers het zeegat uit, opdat zij de vreemden overwonnen!
In het Noorden, op de eilanden, was de akkergrond schaarsch tusschen de hooge bergen. Het land der Denen werd door de zee beperkt, en vanuit de hallehuizen der Noren en Zweden kon men overal achter de bergweitjes de rotsen hoog en kaal zien opsteken. Maar de door geen Zuidelijken hartstocht bedorven geslachten, die hun vrouw en huwelijk heilig hielden, heel wat heiliger dan de Christelijke Romeinen de hunne, brachten steeds nieuwe en altijd weer nieuwe geslachten voort. Zoodoende moest het vaderland wel te benauwd worden. Wel

waren de Land-Germanen reeds in Zuidelijke richting weggetrokken, maar het was den Noormannen onmogelijk, dezen na te volgen. Deze Land-Germanen hadden den ploeg als hoofd-werktuig gekozen, hun rijk was het wijde donkere akkerland; maar hun, den Noormannen, was de zee ten erfdeel geworden, die oneindigheid, welke nog door den boeg van geen enkel drakenschip geheel was afgetast; en achter deze zee, lang vóór ze met donderend gebruis in Ginungagap, het eeuwige einde der wateren stortte — stonden nieuwe kusten en rijken op.

En welke jongeman uit het Noorden gevoelde niet den lust daarheen te zeilen, daarheen de scherpe kiel met sterke riemslagen te jagen? Er bestond maar één moreele wet: die der dapperheid. Hoogopgericht zullen de mannen in de lichte nachten van den voorzomer op de kiel hebben gestaan. De sterren trokken langs den hemel, en de ziel van den mensch uit het Noorden, gevuld met verlangen naar den eeuwigen strijd om de menschelijke grootheid, naar het bewijs, dat de eeuwige dapperheid de grondslag van het heelal was, trok met de sterren mee. Hier, waar de hal der vaderen stond, was het woongebied klein — maar aan gene zijde der zee was een wijd land, was zege en strijd, zoo verhaalden zij, die zegevierend keerden.

En zoodoende verzamelde zich de geweldige schare der Wikingvloten, en stormde over de zeeën. De jubelende moed, de ongebroken dapperheid wilde zijn zegeteekenen boven vreemde landen zien prijken. Maar daaruit ontstond landneming, en er kwamen tijden, dat de rijken der Wikingen aan vreemde kusten machten werden, waarvoor koningen en keizers sidderden.

Grauwe nevelen hangen om het leven van den Deen Ragnar Lodbrok en zijn zonen. Met een

machtige vloot stevent hij de Seine op. De kronieken van het Frankenrijk klagen jaren achtereen over de vreeselijke onverwinlijke macht van dezen vorst uit het Noorden, die waarschijnlijk in Denemarken het onderspit moest delven, en daarom groote rooftochten ging ondernemen, om roem en eer te verwerven.
In het jaar 845 bestormt hij Parijs, de hoofdstad van het Frankenland, en neemt haar in. Wat nog nimmer geschiedde, voltrekt zich nu hier. Karel de Kale, alleen groot, wanneer hij met zijn broeders om het rijk van hun grootvader Karel ruziet, staat machteloos tegenover de oerkracht van den aanval der Wikingen. Om dezen Frankenvorst, die nog Roomsch Keizer zal worden, te hoonen, hangt de Deen eenige van de gemaakte gevangenen voor Karel's oogen op. En trekt dan weer zeewaarts, het schip beladen met een brandschatting, hem door den Frankenkoning betaald. Sneller dan hij zelf gewild had, want onder zijn mannen is een ziekte uitgebroken. Frankrijk's kroniekschrijvers, goede, brave, vrome monniken, laten hem een vreeselijken dood sterven — hij zal echter wel hebben voortgeleefd, om pas omstreeks het jaar 860 in Ierland het leven te laten.

Met een zomersche luiheid stroomen de wateren der Elbe voorbij de rijke handelsstad Hamburg, naar zee. Plotseling stijgen ze hooger, wilder, de huizen bedreigend — wat is er gebeurd? Komt de zee bij een zoo schoonen blauwen hemel de rivier opgestormd?
Zeshonderd Vikinger langschepen komen hun krachten met die der stad meten. Wanneer haar rijkdom binnen de hooge boorden der schepen ligt, is zij één vuurzee (845).
Van Zweden's kleine kusteilandjes, van Gautland en Upland en Södermannland jagen de Skeidhs over de Oostzee naar Finland. De smalle booten

werpen zich in de Newa. Aan het Ladogameer staat reeds de vesting Aldeigjuburg der Zweedsche Waregen. Zij moeten in dezen tijd reeds diep in de wijde velden van dit Oostland zijn binnengedrongen; misschien zijn de stammen van dit gebied reeds onderworpen en dienstbaar in den tijd, dat Parijs en Hamburg gelijk rijpe korenaren vallen onder het maaiend zwaard der Wikingen. Bij Smolensk, bij Rostof, maar voornamelijk in het gebied om den Wolchow hebben de blonde Zweden hun dooden begraven.
Nog golft de ondoordrongen schemering over de verre vlakten, maar reeds dreunt door de onafzienbare wouden het eerste halfgeraden lied over de stormende tochten der Waregen, en de snelle golven der breede stroomen, ruischen en bruisen de eerste verhalen over deze menschen naar de Zwarte Zee. En over de zonneglanzende wateren glijdt dit eerste bericht over de tochten der Noormannen naar de gouden stad Byzantium. Langzaam klinkt in de ochtendschemering der Russische geschiedenis de naam van den eersten heldhaftigen leider op: Rurik is die naam. En zijn zonen en kleinzonen worden groot, en beginnen, Rusland uit den donker van het Oosten te trekken, en schrijven hun namen in de folianten der wereldgeschiedenis.

Acht koningen en twintig jarlen rijden met hun Wikingen door Noord-Engeland. De storm had hun vloot op Schotland's kust geworpen (866). In Oost-Anglië overwinteren zij. En dan teistert hun ontzettende stormloop geheel Midden-Engeland, en vervult de dorpen, steden en kloosters met schrik en beven. Men zegt, dat twintigduizend mannen het leven lieten in dezen strijd; het leed om twintigduizend mannen blijft schroeien en maakt, dat Engeland deze dagen nooit meer vergeet. De Vikingen rijden den Humber langs naar York;

koning Ella en koning Osbrith vallen in de geweldige slagen — Northumberland moet geheel zijn rijkdom afstaan. Mercië wordt één schreeuw van angst, en pas als de scharen den stormloop op West-Anglië, het Zuiden van Engeland, wagen, worden zij tot stilstand gedwongen. De Angelsakser Alfred de Groote belet hen in het jaar 878 nog verder op te rukken.

Nieuwe Wikingvloten varen de Theems op. Nu staat het oude leger aan Alfreds Noordfront, terwijl de nieuwe frissche troepen in het Zuiden den aanval voorbereiden. Land! Land! - Daarnaar gaat eeuwig het verlangen der Noormannen uit, want deze tochten hebben nog een andere drijfveer dan alleen de wensch, om door schitterende krijgsdaden een goddelijken roem te verwerven en zoo zijn naam te vereeuwigen. *De menschen uit het Noorden hebben land noodig.*

De Noord-Engelsche koning Guttorm-Ethelstan, die zelf waarschijnlijk ook Wiking van afkomst is, maar die reeds door het nieuwe geloof is aangelast, wijst den legers der Wikingen een ander gebied: Franken. Daar was Karel de Kale gestorven en zijn dood geleek een aardbeving, welke het rijk in stukken scheurde. De Wikingen waren op buitengewone wijze op de hoogte van de chaotische toestanden in het Frankenrijk. Het groote leger verlaat Engeland en richt zijn stormloop op het vasteland.

Lodewijk, zoon van Karel den Kale, stelt zich aan het hoofd van zijn leger en marcheert op tegen de Wikingen. Bij Saucourt komt het tot een groote slag.

De eene bode na den andere had den koning boodschappen van nood, schrik en angst gebracht. De koning verzamelt zijn legers in Lotharingen en rukt vandaar tegen den vijand op. Groot is de tros

der Wikingen, terwijl zij tevens verheugd zijn over hun overwinningen. Zoodoende komen zij maar langzaam vooruit. En wanneer zij zich weer naar het Noorden wenden, verspert het Frankische leger hun den weg.

De botsing, welke nu ontstaat, is verschrikkelijk. De heete Augustuszon brandt over het land. Dan, plotseling keeren de Wikingen zich om en vluchten, hun leger verstrooit zich..... Langzaam verzamelt het leger des konings zich weer — en, op het onverwachts, stormt de schare der Noormannen opnieuw ten aanval. De Franken zijn volkomen verrast, worden uiteengedreven en wijken.

Koning Lodewijk springt van zijn paard; jong en slank staat hij voor, neen, midden in zijn vluchtende leger. Helder klinkt zijn roep boven het geraas uit, en het onwaarschijnlijke gelukt: hij weet zijn troepen nogmaals tot een aanval te vereenigen. Hevig woedt de strijd, maar als de zon daalt, hebben de Franken de overwinning behaald. Maar de strijd is zoo geweldig geweest, dat wederzijds groote eerbied heerscht voor den moed van den tegenstander.

Onrustig trekt het groote leger weer door Frankrijk. Plotseling ballen de Wikingen hun schepen op de Seine tezamen. De rivier is bij Parijs door meer dan zevenhonderd bodems bedekt. De eene koninklijke standaard wappert naast den andere; een veertigduizend mannen staan klaar om den stormloop op Frankrijk's versterkte hoofdstad te beginnen (November 885).

Siegfried, een der Wikingkoningen, misschien wel de opperste leider van deze geweldige vloot, doet den bevelhebber van Parijs, den aartsbisschop Gauzlin, een voorstel. De Wikingen eischen vrijen doortocht; daarvoor in ruil willen zij de bezittingen van den koning en den bisschop sparen. De Frankische bisschop weigert en de boodschapper

der Wikingen verlaat hem onder het uiten van bedreigingen.
Een geheelen dag lang loopen de Wikingen storm tegen de versterkte stad; maar de bisschop slaagt er in, de stad in zijn handen te houden. Nog één keer loopen de Wikingen storm op de muren der stad. De Noordertoren, welke nog niet geheel voltooid was, wordt nu verwoest. Maar als deze stormloop opnieuw aan honderden Deenschen Wikingen het leven heeft gekost, besluit koning Siegfried de stad te belegeren, want de koningen der Franken zijn nog verre. Bij St. Denis bouwen de Wikingen een kampement, dat zij met wallen en pallisaden versterken. Ze smeden hier nieuwe wapenen en brengen alles in gereedheid voor de belegering en bestorming. De ruiters der Wikingen verspreiden ontzetting in het geheele gebied om de Seine. en verzamelen buit voor het leger vóór Parijs.
Eind Januari begint de strijd opnieuw. Een regen van steenen en werpspiezen daalt op de Parijzenaars neer. De klokken der stad roepen belerend om hulp. Hoorns krijschen schril.
Om torens en bastions wordt wild gevochten; de Denen hebben hun langschepen met ketenen tezamengebonden en drijven nu dezen phalanx tegen de steenen brug — als deze breekt, dan stort de toren in.....
Schilden en beschermende muren dringen de Wikingen tegen de muren der stad. Duizenden speerwerpers staan ten storm bereid. Driemaal rennen de Noormannen ten storm tegen de stad, steeds opnieuw drijven de sterke riemen de langschepen tegen de brug. Tenslotte laten zij branders drijven. Maar ook deze poging mislukt.

Drie dagen achtereen worden zij teruggeslagen en weer drie dagen nadien krijgen zij een vreeselijken bondgenoot, de rivier zelf; terwijl haar golven hoogopslaan, vernielt het woedende water de hou-

ten Zuiderbrug. Op datzelfde oogenblik zijn de Noormannen reeds in de bres en brandt reeds de toren, terwijl de bezetting de wapens moet neerleggen.
Hoelang zal Parijs zich nog kunnen verweren? Niemand weet het. Maar op dat oogenblik sluit Karel de Dikke een verdrag met de Wikingen. Zevenhonderd ponden biedt hij als losgeld en zij nemen het aanbod aan. De stad echter weigert haar poorten voor hen te openen.
Dan sleepen de Noormannen hun schepen ver over land, gaan in een boog om de stad heen en varen verder stroomopwaarts.

Arnulf van Karinthië weet den Wikingen een derde nederlaag toe te voegen. Bij Leuven verovert hij, in het jaar 891, een Noormannenkamp. Maar dat is slechts een vluchtig oponthoud; slechts voor korten tijd om een oogenblik op adem te komen, aarzelt de dreunende stap van het groote leger. In den daaropvolgenden herfst (892) steken de Noormannen opnieuw met 250 langschepen naar Engeland over. Vier jaren lang vechten zij met Alfred den Grooten, dan is de stootkracht van het leger gebroken; ze zijn niet meer vervuld met dien gloeienden jeugdigen overmoed, welke tot iederen prijs de overwinning wil behalen.
In het gebied aan de beneden-Seine, waar de adem der zee koel en zilt over de landen golft, en waar men in stormachtige nachten de branding kan hooren bruisen, — daar hebben zich andere Wikingen genesteld.
Rolf, een der harde Wikingen uit Noorwegen, die zich in het oude vaderland, waar Harald Schoonhaar heer en meester geworden is, maar zelden meer vertoont, — hij kent Schotland en de Hebriden, hij kent Engeland's verre weiden en Frankrijk's gouwen. In Rouaan kiest hij zijn woonstee en huwt de dochter van een Frankischen graaf.

Hier nam hij land, hier wilde hij heer zijn, geen onderdaan of leenman van de trotsche en onverdraagzame heeren van Noorwegen. Maar de heeren van het Frankenland en hun koning bespotten den Noordschen held. Daarop rijdt hij, steeds opnieuw, met zijn altijd strijdlustige mannen, diep het land in. Tot de koning en de raad van den adel hem erkennen. Men erkent zijn macht over geheel het gebied aan de beneden-Seine. Met geweldige wilskracht heeft Rolf den grondslag gelegd voor een Normandisch rijk. En terwijl de laatste der naar Engeland getrokken Wikingen daar boeren en heeren worden, laat Rolf zich tot het Christendom bekeeren en erkent den koning der Franken, het is Karel de Eenvoudige, als oppersten leenheer — maar hij verplicht zich niet, den koning in oorlogstijd met zijn troepen bij te staan.
In St. Claire legt de Noorman den eed van trouw aan den koning af. Groot en slank, een echte Wiking, staat zijn blonde gestalte boven de Frankische edelen. Gisela, de dochter des konings, wordt hem ten huwelijk gegeven; zoodoende is de Noorman voorgoed opgenomen in het Frankenrijk. Wanneer hij, na de eedsaflegging, in zijn land terugkomt, begint hij het op te meten, en geeft al zijn mannen, Noren, Denen en Zweden, een hofstede en land.
De stroom der Wikingen is in Engeland en West-Franken voorloopig tot rust gekomen. De eerste stoot, welke over zoo geweldige kracht beschikt en macht vormt, rijken bouwt, heeft de menschen uit het Noorden aan grond geholpen, heeft hen diep in den vruchtbaren grond van Noord- en West-Europa vastgewrongen. Daar zitten zij nu, komen langzaam op adem en verzamelen hun krachten voor een nieuwen stoot.

Vandalen en Gothen waren meesters van Spanje geweest en Geiserich, de koning, was met zijn

Vandalen naar Afrika's heete kusten getrokken, had daar, rondom het oude Carthago, een nieuw rijk gesticht.
Daarna waren de Mooren uit Arabië op hun snelle paarden naderbij gestoven. Ze hadden den weg, welke Geiserich vóór hen in Oostelijke richting had afgelegd, nu Westwaarts bereden, en verschenen zoo in het hart van Spanje. Geweldig was dit tafereel: Noorder- en Zuiderhelden, die elkaars reuzenwegen kruisen, hoe het eene volk na en voor het andere op hetzelfde gebied onsterfelijke daden verricht; wonderbaarlijk is het, te aanschouwen, hoe de zware zangen van de Edda de extatische stamelingen van den Koran ontmoeten, hoe aan één weg Noordsche hallehuizen en Moorentempels ontstaan.
Maar geweldiger nog is het oogenblik, waarop de menschen uit het Noorden niet alleen die uit het Zuiden ontmoeten, maar den strijd met hen moeten aanbinden, wanneer de tijden vervuld worden. Mogelijk, dat de skalde, die met zijn geweldige stem op den hoogen steven van het schip stond, een saga zong over den tocht der Vandalen naar het Zuiden, op het oogenblik, dat de winden het langschip naar Afrika's heete steenachtige kust bliezen.
Steeds opnieuw kiezen de zeilen Spanje's havens als uitvalpoorten. Eens worden er zeventig Wikingschepen verbrand. Dan weer weten de Spanjaarden, aan den strijd gewend door hun onophoudelijke oorlogen tegen de Mooren, de blonde indringers terug te jagen naar de zee.
Maar gelijk de zee steeds nieuwe golven tegen de kust werpt, en nimmer ophoudt aan het land te knagen, zoo komen ook de scherpe kielen der Wikingen steeds opnieuw terug.
Eens richtten ze hun boegen naar Afrika's woestijnen, en een ander keer lagen ze dertien dagen lang voor Portugal's hoofdstad Lissabon (847). En

daarna trokken de Noormannen in 't veld tegen de bruine kinderen van Afrika. Pijl en boog stond tegen schild en zwaard, de Afrikaansche gevechtstactiek tegen den fellen zwaardenstorm van het Noorden.
Drie veldslagen verloren de Mooren; driemaal juichten de zegezangen der Wikingen over de Spaansche aarde. Maar de harde muren van de vesting Sevilla zijn onoverwinnelijk: al wisten de Vikingers den toegang tot de stad te forceeren, toch moesten ze de gewonnen posities weer aan de voortdurend aanvallende Mooren prijsgeven. Ze maakten zich van den vijand los, en teisterden Cadiz en Algeciras; daarna stroomden ze weer op hun schepen toe. De Moor Abderrahman achtervolgt hen; zij keeren en de strijd begint opnieuw, en weer staan zij voor Sevilla's poorten.

Een van hen allen heeft een zoo geweldigen naam op alle zeeën en aan alle kusten, dat de muren der steden beven, en de dorpen branden, nog voor de fakkels der Noormannen het vuur hebben gewekt. Haastein is zijn naam.
Björn met de ijzeren zijde is zijn pleegzoon, en de Frankische kronieken vertellen, dat Haastein bezeten is geweest van de gedachte: om Rome te veroveren en zijn pleegzoon tot koning van Rome uit te roepen. De wind strooit een eenderen spotlach over den Wiking en den kroniekschrijver. Maar zou het dan werkelijk een zoo buitengewoon vermetel plan zijn van een Noorman om opnieuw met zijn harde vuist op de poorten der heilig geworden stad te slaan? Waarom zou de stad op de zeven heuvelen, die reeds voor Gothen en Vandalen gesidderd heeft, niet opnieuw beven voor de geweldige macht van het Noorden? Maar het zal wel enkel de roomsche angst zijn geweest, welke het kroniekschrijvertje ertoe bewoog, den Wiking van zulk een plan te betichten. Of misschien toch niet?

Haastein is roekeloos en heldhaftig genoeg om datgene na te jagen, wat zijn noodlot hem aan gene zijde der lange kruivende zeegolven laat zien. Zou hij angstig terugschrikken, wanneer het noodlot hem de gouden stad Rome zou vóórhouden?
Haastein zal wel uit een der Noormannenhavens zijn uitgevaren met zijn honderd schepen. De eerste aanval op de Gallicische kust mislukt den dappere. Maar spoedig dragen zijn zeilen hem de stad Algeciras en de monding van de Guadalquivir voorbij, en door den Njörwasont, zooals de Noormannen in hun harde taal de straat van Gibraltar noemen. Aan de Afrikaansche kust krijgen de Mooren den bliksemenden slag der Noorderzwaarden te verduren. Gelijk een geweldige orkaan vaagt de standaard van Haastein langs de kusten der Middelzee. Steeds opnieuw leggen de drakenschepen aan een vlak strand aan, en vallen de Wikingen de gezegende streken, welke zooveel kostbaarheden bergen, in fellen stormloop aan. Wanneer de Spaansche edelen hun troepen tegemoetsturen, dan worden deze met één scherpe lach van het zwaard en een verglijdende schittering van het schild terzijdegeschoven.
De eilanden Mallorca, Minorca, Fremontera, alle Balearen kreunen onder den zwaren stap en den snellen greep van deze stoutmoedige Wikingtochten. Hun rooftochten strekten zich uit tot het gebied in de Pyreneeën, dat door de Franken gekoloniseerd werd. Hun lachende oogen vertoonen zich overal. Is er één stad, één leger, dat zich tegen hun macht kan verzetten? Staan Haastein en de zijnen niet op de eerste sporten van een ladder, welke naar den hoogsten roem voert: tot die daden, welke in de saga's vereeuwigd zijn?
Narbonne, Nîmes, Arles, branden onder hun handen; ze varen de Rhône op, misschien hebben ze de eeuwig besneeuwde toppen der Alpen aan den horizon zien opblinken, en dit beeld vergeleken met

dat van lichte zomerwolken, waarin de gouden stralen der zon hangen. Waarom zou Rome niet hebben gesidderd voor hun machtigen roep?
De graaf van Provence trekt tegen hen ten strijde, maar ze lachen om hem, en nog vóór hij hen bereikt heeft, hebben zij den buit reeds in de ruimen der schepen geladen. De drakenkoppen wenden hun open muilen weer Zuidwaarts, naar Italië gaat het. Wilden ze Rome veroveren? Wat beteekende een stad? Was niet de eene gelijk aan de andere, en lagen ze niet alle als rijpe vruchten voor de voeten der Wikingen?
Haastein zal schrander genoeg zijn geweest, om zich niets aan te trekken van wat later een sentimenteel monnikje in zijn kronieken zou kunnen schrijven over plannen tot het oprichten van een Romeinsch Rijk der Wikingen. Maar waarom zou hij de poorten dier stad niet in snellen stormloop uit hun hengsels lichten, en zijn kostbare ladingen nog verrijken met goud en wondere sieraden, of een zware brandschatting opleggen?

In Spezia, de vroegere stad Luna, welke gelegen is op het punt, waar de weelderige en overrijke kust, welke men Rivièra noemt, zich naar het Zuiden buigt, vierde men in stille overpeinzing het Kerstfeest. Wel vierde men het stil, maar toch was het hart reeds eenigszins onrustig: het verhaal ging, dat de stad Pisa voor kort door zeeroovers uit het Noorden was overvallen. Men bad vurig voor een vreedzame toekomst, welke de rijke inkomsten der stad niet door de hebzucht van vijanden zou verminderen of rooven.
Op dat oogenblik schalt er een roep van de torens der stad: er zeilt een vreemde vloot de haven binnen. Onmiddellijk worden alle poorten gegrendeld en de stadswallen bezet met boogschutters. Dan naderen blonde mannen met zwaren stap de poorten der stad; met gebogen nekken staan zij

voor den bisschop en den raad der stad. Boodschappers van Haastein zijn zij, en vertellen, uit het Noorden te zijn verdreven naar den wil hunner goden. In Franken hadden zij in groote veldslagen de overwinning behaald, en wilden nu naar huis, naar Denemarken, waar zij de goden gustiger hoopten te stemmen door geschenken uit den buit. Nu hadden ongunstige winden hen onophoudelijk her en derwaarts gejaagd, tot ze hier in de haven waren geland. Iedereen was den tocht moe. Haastein, hun aanvoerder was ziek, en zijn goden hielpen niet meer; hij verlangde naar den Christelijken doop, omdat het mogelijk was, dat hij binnenkort zou sterven. Zou dit echter het geval zijn, dan verzocht hij der magistraat der stad, hem ter wille van den gekruisigde barmhartig te willen bejegenen en hem een Christelijke begrafenis toe te staan binnen de muren der stad.

Verheugd over deze gode welgevallige boodschap, stonden de bisschop en de raadsheren der stad Luna den Noormannen toe, in de stad levensmiddelen te koopen, en zegden den leider der Vikingen den Christelijken doop toe.

Zwak en ziek was Haastein, toen zijn mannen hem aan land droegen, en weer naar de haven terugbrachten. En toen de nacht viel over zee en land, klonk een luid gejammer naar de sterren op. Weeklagend stonden de Noormannen in de stad Luna, en beweenden hun aanvoerder: Haastein is dood. Hij heeft echter het grootste deel zijner schatten aan het klooster vermaakt.

De Christenen treffen alle voorbereidselen om dezen heidenschen held op plechtige wijze te begraven. Dan nadert de stoet den dom. Christenen en heidenen dragen de baar, waarop Haasteins lichaam onder een kleed ligt. Kaarsen stralen, kruisen schitteren, en zwaar zweeft het bronzen gelui der klokken over dit droeve geheel.

Dan dringen de Noormannen dichter op naar de baar van hun voorman, en hun roepen overstemt de mis, welke de bisschop leest.
En plotseling staat Haastein recht. Wit blinkt het zwaard in zijn hand. Een kort gevecht — en de stad Luna is in het bezit der Wikingen.
Wel is het beeld, dat de kroniekschrijvers uit dien tijd ons schilderen, gruwelijk en wreed; maar laten wij niet vergeten, wie deze gebeurtenis boekstaafde. Het was een figuur, die aan de listen van het Zuiden zeker gewend was, en niet zou nalaten, de schrilste kleuren te gebruiken, wanneer eens een zoon van het Noorden van list gebruik maakte.
Daarna is Haastein met volle zeilen door den Njörwasont gevaren, en terwijl de mannen vroolijk waren over het slagen hunner list, zal op den hoogen steven van het schip een skalde hebben gestaan, die een saga dichtte, een prijslied, dat de daden der Wikingen bezong.
Nog eens grijpt een machtige storm de schepen der Noormannen. Boot na boot wordt in de diepte geslingerd, ten prooi aan genadelooze zeegodinnen. Maar Haastein is toch nog machtig genoeg gebleven, om in de Golf van Biscaye nogmaals ratelend de ankers uit te werpen. De stad Pampelona wordt veroverd en de heerscher van de plaats moet zich tegen een hoog bedrag vrijkoopen.
De storm raast over zee; hoog heffen zich de golven. Het kleine schip is slechts een speelbal van de matelooze wateren. De masten buigen, kreunen, klagen, zooals het hout deed, toen het nog diep in de aarde wortelde, wanneer de wind van de ijskoude Zweedsche bergen kwam gesprongen.
Land: een vreemde kust, ijs, hooge kale rotsen, en een klein weinig groen land. Wanneer de Zweed in den daaropvolgenden zomer naar Noorwegen terugkeert, vertelt hij van het verre eiland (861).
Nogeens wordt een schip uit zijn koers gedreven, en de leider van de boot staat hoog boven het land

en ziet, heinde en verre, niets dan sneeuw, sneeuw, sneeuw.
Ten derden male werpt de zee een handvol menschen tegen de kust van dat eiland in het hooge Noorden. Het is, alsof de Goden de menschen roepen.
IJsland is ontdekt, en aan Noorwegens kusten staan de boeren en turen met starren blik over de verre zee. Maar achter hen klinkt het gebiedende woord van Harald Schoonhaar.

De volkeren van het eindelooze rijk in het Oosten zijn opgestaan en hebben de Waragen verjaagd. De Finnen leven daar, en de Slaven en Krivitzen, de Radivitzen, Drawlenen en Polenen — menschen, stammen en volkeren, maar geen heeren. En gelijk eenmaal het Westen om Hengist riep, zoo roept nu het Oosten Rurik terug in de wijdte van zijn landen, welke voortaan, naar dezen heerscher, Rusland zullen heeten (sinds 862).
De volkeren van dit land willen zich verzetten tegen de nieuwe heerschers. Kort en snel sloegen de zwaarden der Waragen, en reeds lagen de vuisten hard in den nek der boeren.

Rusland. Deze oneindige verte moest gemeten en overwonnen worden, hier lag de Westgrens van dat Europa., welks Oosten nu reeds vast in Noorderhanden lag; hier diende men den grooten weg te vinden, welke den rijkdom van het Noorden verbond met het Zuiden en zijn pracht; hier moesten de oeroude wegen van Byzantium naar Midden-Azië de wegen van het Noorden ontmoeten. Wat wisten de Slavische en Finsche volkeren van deze eindelooze ruimte, van de mogelijkheden, welke hun landen borgen? Hun langzame gedachten konden zich niet zoo snel wenden en keeren als de wereldwijde geestesoogen van het Zweedsche heerenvolk.

De arendsoogen van Rurik zagen den ring, welke machtige volkeren om het hart van Rusland had-

den gelegd. Aan den Boven-Wolga stonden de Bolgaren, een strijdvaardig volk, waarmee terdege rekening moest worden gehouden; aan den benedenloop van dien geweldigen stroom lag het rijk der Chasaren, dat tot den Kaukasus reikte, dat de Zwarte en de Kaspische Zee verbond en Moskou tot zijn gebied rekende; het stamvolk was van Turksche afkomst, cultureel stond het onder den invloed van Perzië en Arabië, terwijl zijn vorsten het joodsche geloof hadden omhelsd. En aan den rand der Zwarte Zee lag het rijk der Petschenegen. Maar daarachter lag Byzantium, en het Grieksche keizerrijk! En wie Byzantium veroverde, beheerschte den anderen weg naar de Middenzee!

Rurik sloot de oogen, om het machtige beeld, dat voor hem opdook, beter te kunnen zien: Europa in den greep der pezige Noorderarmen.

Zijn hand strekte zich uit naar de velden en handelswegen, zijn vingertoppen voelden den polsslag van een breidelloos, eeuwig leven, dat vlak voor hem langs stroomde.

Holmgard (Nowgorod), werd zijn burcht, de zetel van zijn macht; geweldig gelijk zijn hand en zijn gedachten werd deze plaats en rees als een machtig monument voor deze en andere tijden.

Langzaam dreef de handel van de oeroude handelswegen van het Westen Oostwaarts, en van de hooge besneeuwde toppen van den Himalaja terug naar het land der Franken. Zijde en goudsmeedwerk, leder, paarlen, wonderlijke reukstoffen en vlijmscherpe klingen, kwamen in een waas van vreemde sagen en sproken, uit het geheimzinnige Arabië. Uit het Noorden trokken de blonde mannen op, en brachten de vracht van hun oervaderland ten verkoop: barnsteen en visch, valken en kostbaar bontwerk, en zij wierpen hun schatten tusschen de andere kostbaarheden, welke hier werden verhandeld. Toen stierf Rurik, maar zijn rijk was groot en sterk.

Harald Schoonhaar (860—933) smeedde met sterke hand geheel Noorwegen tot één rijk aaneen. In veldslag na veldslag overwon hij de boeren-koningen aan de fjorden. Christen was hij geworden en nu zou Noorwegen, geheel Noorwegen, hem toebehooren en gekerstend worden.
In de hallen echter stonden de beelden der oude goden; die echter vielen en vergingen, wanneer de krijgers des konings hun brandfakkels in de hooge trotsche gebouwen wierpen.
De zee echter, die nooit tot rust kwam, zoomin onder de stralen der zon als onder het blinken der sterren, zong steeds een geheimzinnig lied over het eiland in het Noorden. Vuur sprong uit zijn aarde te voorschijn, lava vloeide van zijn hellingen naar beneden en in de rotsen dampten de heete bronnen. De weiden werden langzaam groen; dikwijls viel midden in den zomer een eindelooze lading sneeuw over het land. Krijschend stoven en fladderden ontelbare vogels boven hun nesten in het rond, terwijl zeehonden lui in de zon lagen op de rotsachtige klippen. In den winter droeg het eeuwige ijs van het Noorden de koude naar het eiland, legde er een vasten gordel van ijsschotsen omheen en geweldig stonden de ijsberen daarop en snoven de nevelige luchten. 's Zomers echter was het land één weelde van kleur en vruchtbaarheid, waarbij de bloemen als een Oostersch kleed op de weiden lagen uitgestrooid.
Balken rolden log door de branding, een doodkist drijft langzaam aan land.
Op de plaats, waar de zee haar houten godenbeelden aan land wierp, richtte Ingolf van Telemarken, die uit Noorwegen verdreven was door Harald Schoonhaar zijn hallehuis weer op.
Daar, waar de stroom de doodkist van zijn vader aan land spoelde, begon de Helgelander Skallegrim zijn huis te bouwen.

Na hen komen Thorolf Mostrarskegg en Erik de Roode, Aud, de Zieneres, en vele andere trotsche mannen en vrouwen, welke door Haralds geweldadige maatregelen uit Noorwegen verdreven waren. Erik de Roode zal eens Groenland ontdekken; maar in de hofstede Borg, gebouwd door Skallagrim, zal eens de grootste stad skalde van het Noorden, Egil, geboren worden.
In Noorwegen doodt de kerstening het oude heldenlied. De trotsche boeren van IJsland echter bewaren hun godensagen en de geweldige taal der Edda spreekt tot komende geslachten, legt een oersterke brug tusschen de zielen der Noormannen en de zielen dergenen, die in onze dagen om een nieuwe wereldwende en een nieuwe toekomst vechten.

Uit Noorwegen's fjorden zeilen, midden in den zomer, langschepen uit. Een gunstige wind brengt ze Noordwaarts, langs de gekorven rauwe kusten van dit land. Nacht en dag straalt de zon van den Poolzomer, dag en nacht zeilen de booten. Dan wijkt het land, dat zij steeds, Noordwaarts varend, hebben kunnen volgen, steeds meer naar het Oosten en een wijde zee opent zich voor hun blikken. Dan dragen de riemen deze booten naar het land, dat nu in het Zuiden ligt. Ottar, de bevelvoerder van deze schepen, die om de Noordkaap gevaren zijn, landt aan de kust der Witte Zee (870).
Onafzienbare rendierkudden zwerven daar over het armelijke mos. Hij leert beren en otters, marters en de reuzenlijven der walrussen kennen. Hij leert ook, dat de vorsten der Lappen rijke heeren zijn.
Misschien zijn de Noormannen hier de rivieren opgevaren en hebben zij langs dien weg Ruriks rijk aan de Wolga gevonden. De wegen der Noormannen zijn immers wonderlijk en niet na te gaan.
Hun schepen dragen hen, waarheen zij maar wen-

schen, en wanneer de harde kielen ergens het zand der rivieren schuren, kan niemand hen tegenhouden. Dan grijpen de krachtige armen der dappere mannen de booten uit het water en laten deze op zware ronde balken vóór den wind naar de volgende rivier zeilen.
Helgi was één van Ruriks eerste leenmannen. Zeventig jaar lang heeft Rurik geheerscht over zijn oneindig rijk; misschien hadden zijn snelle zeilen reeds van de Wolga de Zwarte Zee bereikt. Hoe dit ook zij, één ding stond voor hem vast: dat hij de machtigste vorst van geheel het land in het Oosten was en dat de dag zou komen, waarop de machtige bolstaande vleugelen van de schepen der Waragen de legendarisch rijke stad Byzantium zouden overmeesteren.
Eén jaar voor zijn dood, geeft hij in zijn burcht zijn zoon Ingwar aan zijn getrouwen Helgi en verplicht zijn vriend door dit oude Noordsche gebruik, om het pleegvaderschap over den troonopvolger op zich te nemen, waardoor hij tegelijkertijd zijn vriend met koninklijke waardigheid bekleedt.
De golven van den Dnjepr dragen tweehonderd schepen der Waragen naar de Zwarte Zee. Ze schoten voor den wind over de blanke wateren, de zoete geur van de druivenrijke tuinen van den Kaukasus droeg hen tot voor de gouden torens van de stad Miklagard (Byzantium). Michael was hier de heer en keizer van het Grieksche rijk. De keizer en zijn hevig vrome moeder Thodora baden en schreden met gezang en klachten naar de zee, welker wijdheid gevuld was met de zeilen van de Waragenvloot. De Grieken hadden het gewaad van de vrouw ,die een god had gebaard, bij zich en doopten het in het water. En zie, deze daad ontketende een storm, welke de schepen der Waragen versplinterde . . .
Rurik had de rijke geslachten van het Russische

rijk tot zijn vrienden gemaakt, had ze opgesteld in zijn legers, zoodat het onverwoestbare geloof der Noormannen aan de uiteindelijke overwinning ook leven ging in de oorspronkelijke bewoners van dit land.
Twee van zijn trouwe bojaren, Askild en Dir, hadden van Rurik nog geen leengoed gekregen. Zij wilden nu het verre Miklagard (Byzantium, Constantinopel) bereiken, om daar dienst te nemen.
Van Holmgard, Nowgorod, waar Ruriks hof zich bevond, trokken zij naar den Dnjepr en van hier Zuidelijk naar het rijk der Chasaren. Eer zij echter het doel van hun verren tocht bereikten, kwamen zij te Känugard (Kiew) aan. De groote daadkracht, welke een kenmerk was van hun Noordsche opvoeding, maakte hen spoedig tot heeren en meesters der stad en spoedig was hun rijk machtig en groot.
Het scheen, alsof de geheele wereld in korten tijd onder de macht van deze blonde stormende Wikingen zou komen. Nergens rees meer een hindernis; de mannelijke harde wil der Noormannen, die door geheel de wereld zwierven, wist het Westen, het Zuiden en het grenzenlooze Oosten te onderwerpen.
Van Kiew klonk het eerst, als een hooge standaard, de roep: „Naar Miklagard!" Het waren Askilds en Dirs karfen en schniggen, welke naar Miklagard zeilden. Ditmaal niet, om vrijwillig in dienst van den Griekschen keizer te treden, maar om strijd en overwinning. Ze legden hun schepen als een wal om de goudrijke stad, maar weerom mislukt de eerste stormloop op de hoofdstad van het Oosten door dat weer de winden ongunstig gestemd zijn. De opstekende storm slaat opnieuw vele der houten rompen aan splinters. Londen had de machtige zwaarden der Vikingen gevoeld. Parijs boog voor hun wil, Rome sidderde van angst; nu

stonden diezelfde zeilen als dreigende roep voor de vierde stad der wereld.
De heerschers van Kiew echter, geraakten al spoedig in onmin met Helgi, den pleegvader van Ingwar. Het geweldige rijk in het Oosten dreigde uiteen te vallen, en zijn macht te verspelen. Toen overwon Helgi, met snelle bliksemende slagen het tweede zwaargewapende rijk der Waragen in Rusland, en in dezen strijd vielen Askild en Dir; hun rijk werd ingelijfd bij het groote rijk van Rurik. (882).
Maar de helle stralende roep: „Naar Miklagard!" bleef klinken. Hij dreunde in de harten der Noormannen, maar Helgi's wijsheid leerde hem, geduld te oefenen en de stad aan de zee van Marmara niet met zwakke krachten aan te vallen. Onophoudelijk is hij bezig met Rurik's gedachten en diens groote plan. Maar vijfentwintig jaar gaan voorbij, vóór Helgi zich sterk genoeg voelt, om den strijd tegen den Griekschen keizer te beginnen.
Men zegt, dat de vloot, waarover Helgi beschikte, toen hij den tweeden Noormannenstorm op Byzantium waagde, tweeduizend schepen sterk was. De kern van het geweldige leger, dat uit alle stammen van het Russische rijk was samengesteld, werd gevormd door Zweden.
Een geweldige zwerm stralend glanzende zwanen daalde uit het Noorden komend, op de keizerstad neer. Reeds staan de forsche krijgers in de voorsteden van Byzantium; maar de schepen kunnen niet verder doordringen, omdat de Grieken den smallen toegang met zware kettingen versperd hebben — ditmaal hebben zij het vreemde wonder met het gewaad der Moeder Gods niet geprobeerd. Toen hebben de Noormannen hun booten uit het water getild! Ze hebben de breede lijven op rollen gezet! En nu blaast de wind in de zeilen — het is alsof een stralende storm aanbruist, zoo dondert

de boeg van schip na schip tegen de wallen der stad.
De Grieken verstijfden van schrik. Zulk een strijd was hun onbekend, en in opperste radeloosheid, openden de twee keizers, Leo en Alexander, de onderhandelingen.
Byzantium is in handen der Waragen: Helgi's schild heeft als zegeteeken boven de poort der stad gehangen.
Het vredesverdrag gaf den Waragen alle economische rechten in het Rijk der Grieken.

Storm, Storm, Storm!
Het heldendom der Wikingen blaast en brandt, jubelt en sterft aan alle kusten van Europa. Engeland is in het bezit der Wikingen en slechts in het hart van het rijk wordt nog om de beslissing gevochten. Aan de flanken van het Frankenrijk hangt het Wikingland Normandië. IJsland, het verre eiland temidden van de ijsbergen der Noordelijke zeeën, is Wikingland. De kusten van de Middenzee sidderen nog bij de herinnering aan de heerlijke, stoutmoedige tochten der Noormannen. Nu hangt Rurik's schild, dat Helgi in den strijd beschutte, als zegeteeken boven Byzantium.
Waarlijk, er is een stormvloed, een springvloed van onverwoestbaar heldendom uit het Noorden gekomen en heeft Europa op haar grondslagen doen sidderen. De geschiedenis kent geen dapperheid als deze, geen zorgeloosheid en glimlachende zielerust, welke hiermee te vergelijken viel. Hier klinkt het allesoverdonderende lied van het bloed, dat voor de overwining geboren is, hier fladdert het blonde haar gelijk een gouden wimpel, hier staan reuzen op, en nemen zee en land in bezit. Gelijk de zwanen in herfst en lente met een helder geluid als van klokken over de landen trekken, zoo trekt nu, even onraakbaar en onvoorwaardelijk, de onge-

breidelde wil der Noormannen in deze fiere geslachten over het angstige Europa, honderden jaren lang. Overal, waar de zee den vasten bodem van Europa ontmoet, kerven de scherpe kielen prijsliederen, wondere maren in het zand der kusten.
De luren, machtige hoorns, die hun gelijke op de wereld niet kennen, jubelen boven de hooggeheven hoofden der Noormannen. Ze zingen hoog en laag, wanneer de koningen van het Noorden in hun schepen ter rust worden gelegd, en de zandige heuvels zich sluiten boven de steenen grafkamers. Kostbaar huisraad, met goud ingelegde zwaarden, gouden armbanden en halskettingen, prachtig goudsmeedwerk, aarden kruiken met koren, brood en drank, paarden en honden liggen in de graven. De wapens der vijanden zijn kromgebogen ten teeken van de groote macht, waarover de doode beschikte. Oeroud is het kunstzinnige huisraad, schitterend de platen, gespen en armbanden, welke de Noordsche vrouwen sinds eeuwen en nog eens eeuwen dragen. Aan den gordel hangen naast het eereteeken, den dolk, de goude doozen, welke door fijne naalden wonderlijk mooi versierd zijn. En alles, zoo bijl als dolk, zoo zwaard als schild, zoo helm als mes en kam, zoowel het huisraad als de wapenen zijn van groote schoonheid. Op buitengewone wijze zijn de schepen met houtsnijwerk versierd, niet alleen de drakenkoppen, ook de voorsteven is met veel zuiver gevoel voor schoonheid bewerkt. De schepen des konings zijn wonderbaarlijk schoon opgesierd.
De sieraden zijn van massief goud, dikwijls nog met kleine figuurtjes, welke menschen en dieren voorstellen, welke getuigen van de hooge vlucht, welke de oneindig moeilijke goudsmeedkunst in het Noorden genomen had. Armringen, en het beslag aan de scheede van het zwaard, zoowel als de

scheede zelf bewijzen den zin voor schoonheid. De toomen der paarden, de stijgbeugels en sporen, het zadelbeslag, zijn van verguld brons. En steeds opnieuw worden wij verrast door de groote kunstzinnigheid waarmee ook het kleinste onderdeeltje is afgewerkt. Lepels en spinrokkens, de sloten der deuren en de beenen dobbelsteenen zijn kleine kunstwerken.
Goden en geesten, sagen en heldenliederen zijn in hout afgebeeld, op de munten prijkt de gestalte van god Odin. In de steenen zijn runen uitgehouwen, welke de herinnering aan oude heldenliederen oproepen, en de steenen vloeren toonen den ruiterstoet der goden.
Om de sieraden te bergen, werden schatkisten gesneden uit het edel hout der eiken. En aan de weefstoelen zaten vrouwen en meisjes en vervaardigden prachtige kleeden, tapijten en wandbekleeding.
Toen het Christendom, met zachtheid en geweld zijn intocht hield in het Noorden, rezen er kerken, waarin gebeden tot den nieuwen god werden gericht, maar de deuren van de bedehuizen bleven de oude helden- en godensagen zingen in het prachtige houtsnijwerk, waarmee ze versierd waren.

Daar, waar de Schlei in de Germaansche zee, de Oostzee valt, ligt Haithabu, een armelijke, bescheiden, maar sterke stad. Haar runensteenen spreken van strijd en zege, van dood en ondergang. Een Wikingstad is ze, welke de tijden niet hebben weten te breken, welke in leven is gebleven, gelijk het oude Danebolwerk. Het bosch heeft zich weer van de wallen en heuvels meester gemaakt. Alleen de eeuwige steen spreekt nog van Knuba, van Asfrid, zijn vrouw, een Jutlandsche prinses, en Sigtrygg, hun zoon (940).

Daar waar de Oder in de Germaansche zee uitmondt, en breede haffen legt om de eilanden Usedom en Wollin, is Vineta verzonken, Jumneta, de stad en veste der Jomsburger Wikingen.
Palnatoki had haar gebouwd, trotsch en sterk, met één geweldige poort naar zee, en een andere, welke naar het land leidde. Hij legde zijn mannen de hardste wetten op, en was, mede door hen, de schrikwekkendste krijgsman van het Noorden.
Toen hij stierf, hielden Sigwaldi en zijn mannen zich niet aan de strenge tucht dezer wetten. Door list versloegen zij Svend Gabelhart, den koning der Denen, welke op zijn beurt hen weer wist te verslaan door listen te gebruiken.
Ze houden zich aan hun eerewoord, en varen uit, om in de Hjöröngabocht slag te leveren tegen Jarl Haakon van Noorwegen. Een geheelen dag wordt er gerend en gevochten op de planken der vele schepen, onder het onophoudelijk bliksemen der zwaarden. Dan zijn de Wikingen van Jomsburg geslagen; alleen Vagn, de kleinzoon van Palnatoki, met zestig getrouwen brengen er het leven af.
Een van de heerlijkste heldenliederen nadert zijn einde, wanneer het zwaard begint te dansen over de hoofden der gevangenen. Hard is het laatste woord en mannelijk de beslissing, waardoor de overwonnenen hun overwinnaars verslaan en de vriendschap der Noren verwerven (986).

IJsland, het in ijs gehulde eiland, bewaart klaarder en zuiverder dan alle anderen de sagen en liederen der voorvaderen. Van dat eiland kwam Egil (982), de zoon van Skallagrim, die heer van Borg was.
Zijn bontkleeding was aan de randen prachtig versierd, een borstkuras welk uit ringen gevlochten was, zijn zwaard was in een gouden scheede geborgen, en de greep van het wapen was van

zilver. Om zijn pols echter zongen de ringen, welke de edelen en koningen den beroemden skald schonken.

Egil was de vijand van Erik Bloedbijl, den koning van Noorwegen. Nu wierp de storm het schip van den skald Egil op de kust van de Humbermond te pletter, in den tijd, dat Erik in York, op het Britsche eiland heerschte, en alom onrust bracht. Overal stonden de speren van Eriks krijgslieden, zoodat Egil nauwelijks kans zag aan den dood te ontsnappen. Toen vatte Egil, de Skald, vrijwillig het stoutmoedige plan op, om zich uit eigen vrijen wil naar het hof van zijn vijand te begeven. Nog in den nacht, waarin hij schipbreuk leed, bereikt hij Eriks burcht, waarbij hij vertrouwt op zijn vriend Arinbjörn, die een gunsteling des konings is. En nu begon een spel op leven en dood. Koning Erik weifelde tusschen den goeden raad, welken Arinbjörn hem gaf en de booze infuisteringen van zijn vrouw Gunnhild, die het Egil niet kon vergeven, dat hij den koning had bespot.

Arinbjörn wilde, dat Egil zijn hoofd redde door een prijslied op den koning, maar Gunnhild eischte steeds opnieuw den dood van den IJslandschen skald.

De nacht was nog maar zes uur lang, en toch waren deze zes uren voldoende, voor Egil, om zijn geweldige lied te schrijven, dat zijn naam verceeuwigd heeft. Zorgzaam waren de woorden gekozen en de strofen aaneengerijd, zwaar en donker zongen de kunstige maten.

En door dit lied zong Egil, de skald, zich vrij, en leidde daardoor den koning toch nog om den tuin, want het was een herdichting van zijn eerste prijslied, dat reeds jaren oud was, van zijn, in het jaar 927 voor Erik geschreven Erikssaga. Zelfs hij, de grootste zanger van zijn tijd, zou niet in staat zijn

geweest, in enkele uren tijds, een nieuwe saga, met een nieuwe versmaat en melodie te schrijven.
Wel weet Egil zich door zijn lied te bevrijden, maar zwaar drukt hem het woord des konings, dat de skald het niet moet wagen, om ooit weer aan zijn hof te verschijnen, aangezien hem dan niet weer een zelfde gelegenheid zal worden geboden.

Van Frankrijk's stormgebeukte flank, Normandië, varen steeds weer schepen uit, om door Haasteins Njörwasont de zonnige Middenzee te bereiken. Steeds grooter en machtiger worden de vloten, steeds trotscher dreunen de slagen der zwaarden, en hun zeilen dragen hen tot de plaats, waar, ten Oosten van de Middenzee het kruis is opgericht. Maar dit waren geen krijgsvloten meer, die uittrokken om geweldig slag te leven, zij waren gekerstend, en trokken nu, veranderd, gelijk de geheele wereld, als vrome pelgrims over de blanke wateren Oostwaarts.

Helgi, de Warager, is dood (912), en Ruriks zoon Ingwar heerschte over de onmetelijke uitgestrektheden van het Russische rijk. Jaar op jaar had zijn staat aan macht gewonnen. Nederzettingen waren gesticht en uitgebreid, een ambtenarencorps was aangesteld, het leger beter gewapend en geoefend, terwijl er tevens een jaarbelasting geheven werd. Maar de strijdlust, het vuur, dat hem tot den storm riep, brandde nog steeds in Ingwar. Nog steeds lokte hem de gouden stad aan de zee van Marmara. De heerlijke moed tot den strijd, het verlangen der eeuwige jeugd, welke nog als een laaiende vlam in de harten der Waragen heerschte, en de menschen ertoe bracht, hun geluk in de wijde wereld te wagen, om door strijd en zege den dood te overwinnen, was in Ingwar en zijn mannen een veel levender kracht dan de groote staats-

gedachte, welke zijn vader Rurik geschapen had. Opnieuw verliet de witte zwerm der Wikingenzeilen hun havens, vloog de Dnjepr af en wendde, in de Zwarte Zee gekomen, de drakenkoppen naar het Oosten. De vijfhonderd machtige zwanenschepen uit het Noorden trokken om de Krim en vielen de monding van de Don binnen om stroomopwaarts te varen (913/14).
Ergens stil in den wind staande, hoorden de schildwachten van het rijk der Waragen den roep van de Wolga. Nu begon de grootste daad in de geschiedenis der Waragen: de ronde boomstammen, in de oneindige wouden geveld, lagen reeds gereed bij de schildwachten. Uit de ruimen der schepen haalt men touwen en kettingen; hiermede worden de schepen uit de wateren van de Don gelicht, op de rollende boomstammen gezet, en zoo glijden de schepen over het land, naar de Wolga.
Lachend en zingend varen de Waragen den machtigen stroom af en bereiken de Kaspische Zee, welke Rurik waarschijnlijk reeds had aanschouwd, en waarheen Helgi in de jaren 880 en 909 zijn zeilen gezonden had. Nu verschijnen de Noormannen hier ten derden male.
De macht der Chasaren was vóór deze stad reeds sterk verzwakt. Zij wisten zich niet te verweren tegen de moedige zwaarden der Noormannen.
In de druiventuinen van den Kaukasus stonden nu de Waragen. De trotsche, besneeuwde toppen van het gebergte stonden steil boven hun blonde hoofden. Overwinningskreten klonken den Arabieren, die zich wapenden voor den strijd tegen de Waragen, in de ooren. Zij vluchtten voor den geweldigen moed dezer helden. Steden en dorpen, welke zich te weer stelden, werden door de Waragen in bezit genomen. Aan de eeuwige oliebronnen bij Bakoe stonden zij, om vervolgens, met buit beladen, weer naar hun vaderland terug te keeren. Wel kwam

een Arabisch leger aanstormen, dat hen in een veldslag versloeg, maar wat deed dat ertoe? Weinige jaren later kwamen zij opnieuw naar deze streken en stonden opnieuw met ontbloote hoofden voor de steile afgronden van den Kaukasus, en leefden blij en gelukkig in de wondertuinen van dit rijke land.

Achter hen stond de onmetelijke wijdheid van hun rijk. Hier waren zij slechts strijdbare gasten, overwinnaars, die kwamen en gingen, naar het hun beviel. Hun rijk kende geen grenzen, nieuwen grond behoefden zij hier, aan de grens der woestijn, waarlijk niet te zoeken. Hun vaderland was Rusland, hun zielen voelden, midden in de rozengeuren van dit weelderige land, den ijzigen adem van hun Zweedsche oervaderland, waar ze misschien eens weer zouden terugkeeren, wanneer hun zware verlangen van menschen uit het Noorden naar het rijke Zuiden, gestild was. Ze bezaten een rijk, maar hun innerlijk dwong hen, steeds opnieuw ten strijde te trekken, en de wereld te doen sidderen voor het eeuwig overwinnende blonde bloed. De kruitmeesters van het Grieksche leger hadden een nieuwe ontdekking gedaan. Zwaard en speer, dolk, bijl en schild vonden een nieuwen tegenstander in een totnogtoe onbekend strijdmiddel. Uit pek, zwavel en nafta brouwden zij een stinkende vloeistof, welke uit lange buizen naar den vijand geslingerd werd, en heftig ontbrandde, zoo gauw ze met de lucht in aanraking kwam, het „Grieksche vuur".

Het vreet de kleeren van het lijf, verbrandt het staal gelijk was, laat de bronzen punt van het schild smelten, en rooft het licht der oogen. Het is een verschrikkelijk wapen, en wie het nog niet kent, vlucht voor haar doodenden straal. Zoo ziet de dood in het Oosten eruit. Daartegen kan de strijder, die het zwaard hanteert, hoe hoog zijn

eer mag zijn, niets beginnen. Man tegen man, zwaard tegen zwaard, maar niet het lekkende vuur tegen menschenlichamen.
Met starre oogen ziet Langwar, hoe Byzantium zijn krijgslieden op de vlucht weet te slaan, op de vlucht jaagt met vuur en zwavel, wanneer hij in het jaar 941 voor het eerst stormloopt op de Griekse keizerstad.
Een zware vloek klinkt uit zijn mond, dreigend verheft zich de vuist van den Warager.
Met de dronken woede van een overwinnaar, wien men op sluipwegen zijn overwinning weer wist te ontrukken, stormt de reusachtige vloot der Waragen de Kaspische Zee weer in, en brengt opnieuw onrust in het land der Chasaren (943/44).
Drie jaar later bespringt een geweldige storm de stad Byzantium. Vóór de vloot jaagt, te land, een geweldig leger van ruiters den koepelbouw aan de Zee van Marmara tegemoet. Terwijl de ruiters het Grieksche gebied ver in den omtrek verwoesten, en de nachten licht zijn van het vuur, bereiden de mannen uit de schepen zich voor tot den oorlog. Ditmaal zullen de legers, der Waragen en der Russische volkeren niet worden teruggeslagen door het Grieksche vuur.
En de keizer van Byzantium buigt het hoofd, nog voor de stormrammen tegen de muren dreunen. Goud, zilver en de kostbare stoffen van den Oriënt biedt hij den Noormannen als losgeld aan. Ingwar beraadslaagt met zijn edelen en sluit daarop het verdrag met Byzantium.
De Waragen krijgen nu nog veel uitgebreider handelsrechten dan voordien, en het lijkt wel. alsof de veelbegane wegen, welke het rijke Westen met Byzantium en Byzantium met het Verre Oosten verbinden, uitsluitend den Noormannen behooren.
In den strijd viel Ingwar, de derde Waragen-held

van Zweedschen bloede, heerscher over het onmetelijke rijk, dat zich tusschen de Finsche Golf en de Ladogazee eenerzijds en de Zwarte en Kaspische Zee anderzijds uitstrekte.
Helga, Ingwar's gemalin, wordt regentes voor haar zoon. Groot en geweldig was Helga, gelijk de oeroude vrouwen van het Noorderland, welke steeds geëerd en geacht werden en nimmer vervloekt werden, of voor „wijven" werden uitgescholden, gelijk het Zuiden en zijn godsdienst deden. Zij geleek op de zieneressen, die, zusterlijke verbondenheid met Moeder Aarde, het lot hunner volkeren wisten te vormen.
Naast haar stonden koningen en khans, in wier aderen weliswaar het Noordsche bloed nog de overhand behouden had, maar die zich toch reeds met vreemd bloed hadden vermengd, en reeds vreemde namen droegen. Ook de zoon van Ingwar en Helga droeg een Slavischen naam: Swjatoslaw, maar de heldhaftige ziel van zijn vader en moeder was zijn erfdeel.
Hij wist het machtige rijk der Chasaren voorgoed te verslaan. Wolga, Don, Kaspische Zee en de Kaukasus werden deelen van het rijk der Waragen. Aan de grenzen van het van oudsher Arische Iran stonden de schildwachten van het Noorden. En de wegen, welke vele vele dagreizen ver, van het geheimzinnige China en het sprookjesachtige Indië naar hier voerden, kenden de blonde menschen uit het Noorden.
Swjatoslaw wist de grenzen van het Russische rijk ver uit te breiden, en deze grenzen had het duizend jaar later nog.
Steeds opnieuw echter vecht hij tevergeefs tegen Byzantium. Zonder dat hij de overwinning weet te behalen, strijdt hij tegen de vorsten der Bulgaren op den Balkan, en hij valt in het jaar 947 in een veldslag tegen de Petschenegen.

Nu breekt de harde strijd der zonen om den troon des vaders los. Wladimir heerscht in Holmgard, Nowgorod, Jaropolk gebiedt over Kenugard, Kiew, en de derde der broeders, Helgi Oljek, verdrinkt. Wladimir wordt door zijn sterkeren broeder Jaropolk verdreven en vlucht naar het aloude vaderland, Zweden. Hier verzamelt hij een nieuw leger van jonge Waragen en zeilt terug over de Oostzee. Nowgorod en Aldeigjuburg worden veroverd na enkele snelle veldslagen. Jaropolk vlucht uit Kiew en valt, kort nadien in den strijd tegen zijn broeder.

Maar Wladimir, die gehuwd is met Ragnheid, een Zweedsche vrouw van koninklijken bloede, is niet meer zulk een zuiver Germaan, zulk een echt zoon van het Noorden als zijn vader en grootvader. Weliswaar weet hij het geheele groote rijk aan zich te onderwerpen en heerscht hij hier onbeperkt, maar hij is de zoon van een bijvrouw van Swjatoslaw, waarschijnlijk de zoon van een Slavische vrouw. Zoodoende is ook zijn leven tweespaltig. Nu weer strijdt hij en overwint, dan weer geniet hij van de Oostersche weelde en vervalt in een religieus fanatisme en komt tot veelwijverij.

In het jaar 989 omhelst hij plechtig het Griekscb-Katholieke geloof, noemt zich Basilius en huwt met Anna, de dochter van den Griekschen keizer. De beschaving verovert het machtige boerenrijk, dat tusschen Europa en Azië gelegen is. In het Oosten is de tijd der geweldige tochten voorbij. Zangers, skalden, kunstenaars, geleerden verschijnen aan het keizerlijke hof, en langzaam beginnen uit de vruchtbare aarde de zware donkere heldenliederen der Russische menschen te klinken.

Nog bruisen de golven van de Dnjepr de klinkende namen, hun eens door de Noormannen gegeven, wanneer zij hun liederen zingen in de

watervallen en de stroomversnellingen. Die namen, welke zij ontvingen, toen de eerste Wikingen hier naar land zochten. Nog zingt rusteloos de „Slaapnimmer", nog stuift de „Snelstroom" voorwaarts, nog dreuntg de „Schaller" en krijscht de „Lacher". nog sist het „Holmwater" gelijk een snijdend zwaard, nog werpt de „Golvenval" zijn wateren breed als een tapijt in de diepte, en de „Eeuwigonstuimige" jaagt nog even rusteloos voort. Maar toch begint door dat alles heen het donkere lied te neuriën, dat zwaar is als de wijdheid der Russische wouden, verlangend als de vruchtbare wind boven de rijpe korenaren en magisch als de geheimzinnige eindeloosheid der dagen en nachten. De oerkracht van dit geweldige land nam de Waragen op in haar moederlijken schoot, en toen het kruis in gouden krans oprees, en het harde geloof der Edda verging, dat steeds het Noordsche bloed met wilden zang en onuitsprekelijke klanken vervuld had, verloor het bloed der Waragen zich langzaam in de onverzadigbaarheid van het Slavenbloed.

Erik de Roode voer met meer dan dertig drakenschepen de havens van IJsland uit. Zonder vrede, zonder macht, zonder recht. Het onbarmhartig Noordsche recht had den IJslander wegens doodslag voor drie jaren uitgestooten. Nog stond het hooge hallehuis voor de steenen van het koude eiland, maar zijn heerscher bezat geen land meer en kende geen vrede.
Voor de machtige hal stond de man en keek over de zee, welke hem van Noorwegen hier heen gedragen had. Zou hij nu weer naar het Oosten terug moeten gaan? Of zou hij naar het zuiden zeilen, naar Engeland, de Färöers en de Shetlands voorbij? Langzaam wendt hij zijn blik naar het Westen. Eindeloos is de zee, maar ergens stort ze in Ginungagap, den vreeselijksten afgrond.

Maar vóórdien, vóór het, man en schip meesleepend naar Hel, waar Ran naar beneden stort, voert het nog naar een land.

Het oog van Erik den Rooden verstart. Gunbjörn was door den storm uit zijn koers geslagen en toen hij terugkeerde, verhaalde hij van een groen land, dat Noordelijker nog lag dan IJsland. De oogen van den man, zoo ernstig ze ook zijn, stralen reeds weer met een staalachtigen glans. De Wikinggeest is levend in hem, en zijn bloed bruist. Wie noemt hem zonder land? Wie zonder vrede? Daar ligt zijn land en zijn vrede, daar is hij alleenheerscher.

Driemaal lichten de sterren door den stervenden zonnedag van den Poolcirkel, en wanneer de dag ten vierden male in de blauwe wateren wil verzinken, teekent zich Groenland's ijskust tegen den horizon af. Land? Dat is gletscherijs, maar land moet er ook zijn, het kan niet anders.

Langzaam drijven de booten verder. Het zijn er maar veertien meer. Veertien hebben de zeegodinnen buitgemaakt om ze Ran te brengen. Zuidwaarts glijden de schepen nu over de ijzige wateren, zwenken om de latere Kaap Farewell naar de Westkust en zien daar groene bergweiden.

Erik de Roode heeft zich een stap verder gewaagd in de eindeloosheid van de Noordsche zeeën. Uitgestooten uit het hart van het Noordsche bestaan, verdreven uit den scheppingskring der Oostzee, wist de wil van dezen Wiking steeds nieuwe landen aan de oerstilte der schepping te ontrooven (982).

Hard klinken de bevelen van den hoofdman der Byzantijnsche lijfwacht, eens bestond deze schaar, die onvoorwaardelijk trouw is aan den keizer, uit Armeniërs. Later waren het bewoners van Klein-Azië, weer later Perzen.

Nu echter zijn het Waragen, groote blonde helden-

gestalten, die van het witbesneeuwde Zweden door Rusland naar hier gekomen zijn, wier belofte van trouw voor de eeuwigheid geldt. Wanneer alles ontrouw werd, dan bleef de lijfwacht staan waar zij stond en overwon. De voorman der lijfwacht was de eerste adjudant van den keizer. Wanneer de keizer de stad aan de zee van Marmara verliet, dan lagen de sleutels der stad onmiddellijk in de handen der Waragen.
Zóó levend is de wereld om Europa geworden, welke groot is gelijk de zee, dat de Noordsche saga's door de Wikingen en Waragen naar de gouden stad Byzantium gebracht worden, en hoog in het Noorden, in Zweden en Noorwegen, spoken de schitterend verzonnen sproken van den Oriënt.
Opnieuw ontmoeten Noord en Zuid elkaar op deze wijze.

Leif was de zoon van Erik den Roode. Hij was Christen en Olav Tryggvison zond hem naar Groenland, opdat hij daar de IJslanders, die zijn vader gevolgd waren, zou bekeeren. Aan boord van zijn schip stonden mannen, die uit Duitschland naar Noorwegen gegaan waren, die aan den Rijn hadden gestaan, waar hun handen de eerste zoete druiven mochten plukken van de wijnstokken op de leiplateau's. Van Drontheim voer het snelle zeilschip, door mooi weer begunstigd, in zee. Dag en nacht welfden zich hoog boven het schip, van uit de verte rolden de golven aan en waren als stalen glas, waarop de kiel zachtjes danste.
IJsland lieten de mannen liggen en stuurden direct op Groenland's zuidelijkste punt aan. Soms staarden ze over den hoogen boeg in de oneindige wijdheid. Ruischte de zee soms daar, zoo vlak vóór hen, reeds in de diepte, naar Ginungagap?
Er hing een wolkje boven de zee. „Storm!" zeide Leif, en vóór één van allen erop gerekend had, werd het water reeds zwart en wild onder de klauwen van

dit woeste monster. Met gebrul openden zich de afgronden der zee voor het schip, dat niets meer beteekende in den strijd der elementen. Het schip werd omhoog en omlaag gesmeten, zoodat het nu eens hoog boven op de kammen van de watergolven stond en dan weer naar beneden werd gestooten in den zwarten krater, waarin de wateren bruilden en het schuitje steeds opnieuw schenen te verzwelgen.
Het eikenhout uit de Noorsche wouden kreunde en klaagde, het zong en jammerde, kraakte en knerste, alsof woedende mannen in harden strijd de tanden opeen beten, maar de kiel, welke zoo hard was als ijzer, brak niet.
En toen de zon de zee weer tot kalmte bracht, rees voor de verbaasde oogen der uitgeputte mannen land uit de wateren op.
Dat was Groenland niet, IJsland ook niet, en ook Engeland niet. De zon en de sterren stonden hier anders dan aan gene kusten. Dit was een nieuw land.
Een nieuwe wereld dook op uit de diepten der zee. Ginungagap bestond niet.
Groene weiden ontvingen de reizigers, die naar Groenland hadden gewild. Allerlei dieren zagen ze, zeer vreemde vogels, welke zij nog nimmer hadden gezien, maar ook andere, welke zij wel kenden. En de mannen, die uit Duitschland gekomen waren, vonden de wilde wijnstokken, waarvan zij aan den Rijn de kostelijke vruchten hadden geproefd. Vreemde berichten bracht Leif, toen hij op Groenland den voet aan wal zette. Hij had het wijnland gevonden en men noemde hem den Gelukkige (1000).

Als een bliksemstraal trof het bericht van het verre nieuwe land de mannen. Ze drongen naar Leif en zijn mannen en lieten hem steeds opnieuw den stand der sterren vertellen. Het oude Wiking-

bloed riep en brandde. Zij moesten voorwaarts, naar het Westen.
Gelijk de eersten het Zuiden overwonnen, aanvankelijk uit dorst naar avonturen, in een onstuimig verlangen naar de eindeloosheid der zee en den rijkdom der vreemde landen, en gelijk ze daarna hun vaste woonplaats in Engeland en Normandië hadden gevonden, gelijk de anderen in de eindeloosheid van het land in het Oosten handel dreven en met hun bliksemend zwaard rijken veroverden, om daarna weer de beheerschers van andere oeroude handelswegen te worden, welke het Westen met de geheimen van Indië en China verbonden, zoo trokken nu, met dezelfde geestdrift en wil tot daden de groote landvinders naar het Westen, reden op hun golvenrossen lachend en jubelend de verte tegemoet, overwonnen Ginungagap, den steilen afgrond, waarin de wateren van de zee met oneindig gebrul zouden neerstorten, en vonden Amerika.

Thorstein op Groenland was Leif's broeder. Hij zwierf een geheelen zomer in de waterwoestenij rond onder de zon en de trekkende sterren, maar het heerlijke wijnland vond hij niet.

Den daarop volgenden zomer was Thorfinn Karlsefni, een IJslander, bij Erik den Roode op Groenland te gast met zijn mannen.
Het land, hetwelk Leif de Gelukkige gezien en betreden, en dat Thorstein niet gevonden had, wilden de IJslanders nu aan de zee ontrukken, het was een nieuw land, een nieuwe wereld.
De rest van den zomer en den geheelen daarop volgenden winter bleven zij te gast bij Erik den Roode. Toen de lente van het jaar 1003 over de gletschers naar beneden begon te stroomen, gleden op een goeden dag de beide schepen in den vroe-

gen ochtend de zee in, achter den nacht, welke ginds in het Westen verzonk.
„Wijnland!" juichte de stem nog eenmaal den teruggeblevenen toe, en wierp een klank van vreugde in den ernst over een zoo grooten en gevaarlijken tocht.
De wind blies de zeilen bol. Dag en nacht sneed de kiel goed door de wateren. Soms schoot nog, vooral wanneer de prille morgen hemel en water ineensmolt, de angst omhoog, dat dáár, voor hen, tòch Ginungagap zou kunnen liggen, de eeuwig gapende afgrond. Maar wanneer de zon weer aan den hemel verschijnt, smelt hun angst weg.
Weliswaar stonden de sterren des nachts anders dan Leif de stuurman, had gezegd, maar toch kwam op een morgen de roep: „Land!"
Steenachtige grond lag voor hen, wijd en ruim. Laag over den grond slopen vreemd gekleurde vossen tusschen de steenblokken heen en weer. De mannen kwamen nog dichterbij. Geweldig rees een woud voor hen op. Ruige beren liepen tusschen de boomstammen. Dat was niet Leifs Wijnland, neen, dat was Steenland: Labrador.
Ze zetten de zeilen weer op, en dreven langs de kust in Zuidwestelijke richting, en toen ze weer aan land gingen vonden zij het Woudland (Newfoundland). Reusachtige wouden zagen zij, waar geweldig hooge boomen verrezen, zoo hoog als de mannen nog maar zelden in het oude vaderland, Noorwegen, aanschouwd hadden. Want op IJsland en Groenland groeiden geen boomen, zoodat al het hout voor de hal en de hofstede uit Noorwegen gehaald moest worden. Hier groeiden prachtige stammen, uitermate geschikt voor het bouwen van de hooge hallehuizen. Maar Leifs Wijnland hadden zij nog niet gevonden.
Zoo voeren zij verder, en toen zij ten derden male aan land gingen, betraden zij Wijnland (Nieuw Schotland).

Thorfinn Karlsefni liet huizen bouwen, want hier wilden zij hun woonsteden bouwen. Ze wilden, na IJsland en Groenland, deze nieuwe wereld voor Noorwegen in bezit nemen.
En hoe heerlijk was het hier. Kostelijke en uitgestrekte groene weiden lagen vóór hen. Beekjes huppelden door het land, terwijl zij zonnekringen in hun golfjes weerspiegelden. De beken en rivieren waren rijk aan visschen en allerlei dieren kwamen uit de dichte wouden tevoorschijn.
Zoo beleefden de mannen en de weinige vrouwen, die den tocht hadden meegemaakt, gelukkige dagen.

Op een morgen, toen de nevelsluiers van den nacht nog tusschen de stammen hingen, kwamen op de rivier, welke door het woud stroomde, kleine uit dierenvellen gemaakte booten gegleden. Merkwaardig ineengedoken zat een soort menschen in deze bootjes, welke de vreemde blankhuidige en blonde menschen vreemd, vijandig en vertrouwelijk bekeken. Het waren de „Skrelingen", Amerika's oerbewoners, misschien Indianen, Eskimo's of een vermengd ras.
Het gelukte den menschen uit het Noorden, zich door teekenen verstaanbaar te maken, en toen zij terugkwamen en weer terugkwamen en zich reeds meer op hun gemak begonnen te voelen, begon een ruilhandel. Ze brachten bontwerk en andere dingen, ook dieren, kortom datgene, hetwelk zij in het groote wijde land vingen, buitmaakten of vervaardigden. En daarvoor in ruil wilden zij doeken hebben, gelijk de blanke menschen droegen, en die blinkende werktuigen, waarmede men zoo zonder moe te worden den diksten stam kon omhakken.
Thorfinn Karlsefni echter verbood, wapens en bijlen af te geven. Hij wilde, dat de Noormannen alléén de heerschers van dit land bleven.

Maar ééns sloop één der vreemden, terwijl de anderen handeldreven terzijde en stal één der blanke zwaarden. Een gebiedende roep weerklonk uit den mond van een IJslander en terzelfdertijd snorde een speer door de lucht en brak de ruggegraat van den vreemdeling.
Schreeuwend en krijschend, dicht bijeen blijvend, en den doode meesleepend, stoven de vreemdelingen terug naar de booten, welke ze haastig van den wal afstootten.
De IJslanders bereidden zich voor op den strijd, want nu zouden de Skrelingen wel in groote massa's en zeer vijandig gezind, terugkeeren.
Dat geschiedde dan ook. In groote zwermen kwamen de inboorlingen aangeroeid. Met slingers wierpen zij steenen naar de IJslanders, en doodden er eenige. Ten leste echter toen reeds de vrouwen der Vikingen naar de wapenen grepen, konden de kleine leelijke menschjes verjaagd worden.
Maar het leek wel, alsof een demonische macht van nu af achter den zoom van het bosch verborgen was. Niemand wist, hoe groot het land was. hoeveel van deze vreemde menschen wel uit de wouden konden stroomen.
Toen liet Thorfinn Karlsefni hout en druiven en vele andere dingen in de schepen laden en zeilde weer Oostwaarts, terug naar IJsland.

Tweemaal nog overwonnen Noormannen de verschrikkelijke goden der zee en gingen als overwinnaars in Amerika aan land.
Eling en Bjarre en Eindrid hieuwen in het hooge Noorden van deze nieuwe wereld een runensteen, welke verhaalt van den laatsten tocht der Noormannen.
Toen herrees Ginungagap en verzonk de eindelooze verte weer in de stilte.

In Groenland's ijs en sneeuw verbleven de vrienden

van Erik den Roode. De eene winter na den anderen stortte zich met onstuimig geweld op de Noormannen. Vast stonden zij op den onherbergzamen bodem van dit land. Wanneer de storm tegen de hallehuizen dreunde en het hout kraakte, kropen zij dichter bijeen. In de lente wilden zij weer naar IJsland varen, om nieuw bouwhout te halen, want in Groenland's ijzige lucht groeiden geen boomen, maar op IJsland hadden zij vele vamen Noordsch bouwhout.

Doch toen bleven de schepen weg, toen kwam geen hout voor nieuwe gebouwen, toen kwam er geen koren om hen te voeden, toen kwamen er geen nieuwe menschen met nieuw bloed.

Wat was er gebeurd? Hadden de watergodinnen IJsland's booten versplinterd? Had het vaderland hen vergeten?

De mannen en vrouwen werden stom. De nieuwe geslachten vergingen in de schooten der moeders, het vee kwam op de armelijke groene hellingen. En visschen, zeehonden en vogels? Neen, daarvan konden de hooge menschen van het Noorden niet leven.

De laatste booten, welke Groenland bezat, werden door een storm vernietigd. De wrakstukken wierp de zee aan land, als een hoonende gave van een wreed noodlot. Toen braken in de zieke lichamen de trotsche zielen. De mannen grepen naar hun zusters, dochters, nichten en tantes. De vrouwen der sibben verzetten zich niet, toen de wil der menschen en gelijktijdig de bronzen wetten van het Noorden gebroken werden, in de benauwing van de ontzettende godenschemering, welke over hen gekomen was en welke een onvergelijkelijke vloek geleek. Europa en IJsland hadden het te druk met zichzelf en weinige dagreizen verder naar het Westen stierven broeders en zusters, in de ontzettende tragiek van het Noorden, stierven

van ondervoeding, kwamen om van de kou, de laatste menschen legden zich klein en kromgegroeid in het graf, Het Noorden zweeg.

Langzaam viel de stilte over het Europeesche land. Tweehonderd jaren lang hadden de Wikingen de zeeën en stroomen van en om Europa bezeild.

Landen en rijken hadden zij veroverd, staten hadden zij gesticht en hoog in het Noorder vaderland, heerschten nu groote koningen over het geheele land, dat zij met harde handen tot machtige staten tezamen gesmeed hadden.

Keizers en koningen reden in lange stoeten door het land Europa en vochten met de vijanden, die uit het Oosten kwamen aanstroomen. De oude rijken stortten langzamerhand ineen; hun tijd was voorbij.

Ook het eenmaal machtige Oost-Romeinsche Rijk was slechts nog een naam, zeker in het Zuiden van Italië. De Saracenen waren over zee gekomen en hadden Sicilië veroverd. Napels, Amalfi en Gaete waren vrije staten geworden, die zich weinig of niets meer aantrokken van wat de Oost-Romeinsche keizer in Byzantium wenschte.

Toen stonden er plotseling Noormannen op de heete wegen van Zuid-Italië en keken over het land, dat geen vorst meer het zijne kon noemen.

Nog eenmaal trof de bliksem uit het Noorden in de landen om de Middenzee. Rainulf, een Noorman, vuurde de mannen van zijn stam opnieuw aan. Spoedig had hij een leger verzameld in zijn vaderland, Frankrijk's flank, en voerde het hierheen. En toen hertog Sergius van Napels oorlog voerde tegen Capua, vochten de Noormannen voor hem. Tusschen deze stad en Napels stichtten de laatste Wikingen onder Everso hun nieuwe rijk (1029).

Verbazing rees en alles zag om naar de Noorman-

nen. Toen klonk een spotlach over de eischen, welke de mannen uit het Noorden stelden, en welke zij reeds sinds de oorlogen tegen de Saracenen hadden en welke nog steeds niet vervuld waren. Zij besloten, hun loon en land zelf te nemen. Opnieuw schitterden de zwaarden in de gloeiende zon, weer dreunden schel de scherpe slagen van het ijzer op de schilden — het Noorden viel in een breed front Zuid-Italië aan; geheel Apulië, de laatste kolonie der Grieken viel in handen der Noormannen.

Één naam vlamt op, feller dan alle andere: Robert Guiskard.
Het nieuwe bloed uit het oude vaderland bracht nieuwen strijdwil. Robert Guiskard breidde het land der Noormannen uit, in veldslag na veldslag behaalde hij de overwinning en hamerde zijn mannen verder naar het Noorden. Het lijkt wel, alsof het Noorderzwaard geheel Italië wil schoonvegen van alle andere heerschers en vorsten.
Rome zelf siddert opnieuw.
Paus Leo IX roept een leger tegen de Noormannen op, en, begeleid door vrome zegewenschen, trekken de troepen den blonden helden tegemoet. Maar de Duitsche en Grieksche troepen van den Paus worden in het jaar 1053 in een verschrikkelijken slag vernietigd, en de paus wordt gevangen genomen.
Robert Guiskard ziet de geweldige beslissende beteekenis van dit uur. Hij, de overwinnaar, buigt zijn knie voor den overwonnen paus, en met hem knielen alle Noormannen. Nogmaals, zonder slag te leveren, wordt de paus overwonnen Guiskard wordt hertog van Apulië, Calabrië en Silicië. Deze scherpzinnige uitbuiting van een overwinning wordt de oorzaak van een Noormannenrijk in Zuid-Italië; dit hertogdom wordt 's pausen zekerste toeverlaat.

Noormannen, achterkleinzoons der Edda, dienen het Roomsche kruis.

Robert Guiskard geeft zijn broeder Roger het eiland Silicië in leen, wanneer hij dit uit de hand van den vorst der Saracenen heeft gerukt.
Maar dan gaat zijn blik weer over de Adriatische Zee, naar Byzantium. De grenzenlooze stoutmoedigheid, de koninklijke moed der Wikingen, de trotsche wil van zoovele voorvaderen uit het zuivere Noorderbloed — dat alles leeft in dezen laatsten nakomeling van het Wikinggeslacht. Byzantium! — luidt de leus van zijn leger. Illyrië en Thrakië worden overwonnen. In een machtige veldslag verslaat Robert Guiskard in het jaar 1081 de legers van het Oost-Romeinsche Rijk. De weg naar Byzantium ligt open.
Maar de paus, die door den Duitschen keizer in het nauw wordt gedreven, roept hem terug. En gelijk zij in Griekenland een strijd van man tegen man met het eigen bloed, met de Waragen, die in dienst van het Oost-Romeinsche Rijk stonden, moesten uitvechten, zoo staan zij nu tegenover Duitschers, wier heldenmoed, gelijk de hunne, uit het Noorden gekomen is.
Maar op dat oogenblik grijpt het zwarte spook der pest naar den held.
Honderd jaar later sticht een Noorman opnieuw het Koninkrijk Sicilië. Nogmaals rijden de Noormannen door Griekenland. Nu verschijnen ze eindelijk voor Konstantinopel, en de voorsteden, welke Ingwar met zijn Waragan lang geleden reeds verwoestte en verbrandde, gaan opnieuw in vlammen op.
Het Noorden heeft zijn armen geheel om Europa geslagen.

Rogers dochter Constance is de wijze moeder van

Keizer Frederik II. Zoo stroomt het kostbare bloed der Wikingen en Waragen uit den ring om Europa in het prachtige keizersgeslacht der Staufen.
Frederik II is die hoogstaande edele keizer, die het rijk der Noormannen voor het eerst in een geordenden staat organiseert. Hij weet de wetenschappen tot ontwikkeling te brengen en sticht de universiteit der Noormannen.
Het Noorden is de absolute overwinnaar.
Onder de bescherming van zijn schild zal eens het grootsche leger der Duitsche kruisvaarders den Noordschen vogel, den keizerlijken zwarten adelaar naar het Noorden, naar Pruisen, naar de kusten der Germaansche Zee brengen, naar de plaats, waarvandaan eens de strijdbare volkeren van het Noorden zijn uitgezwermd.

Naspel

Uit het Noorden kwam de storm; eerst was het slechts een aarzelende adem over de golven, waarvan alleen de nabije oevers iets bemerkten. Toen plotseling, werd zijn kracht geweldig en groot, stormde machtig omlaag, van de besneeuwde toppen van Scandinavië, een vloed van mannen, blond, blauwoogig en reuzig, het eeuwige zwaard van Siegfried in de pezige vuisten geklemd.
De zee is het eigendom van den Noorman. Het snelle schip, dat over de golven stuift, is zijn troon. Zijn schip kent geen grenzen, het overwint de verre stroomende nachten van het Oosten, het weet tot in het hart van het Frankenrijk door te dringen, en bliksemt door de Middenzee, terwijl de harde slagen van de met goud ingelegde zwaarden overal angst en schrik verspreiden, en de hoofdstad van het Oostelijk bekken steeds weer doen sidderen. Staten ontstaan: Engeland, Normandië, IJsland, Rusland en het Normandische rijk in Italië — de wereld ziet ademloos bij dezen zegetocht der blonde hoofden toe.
Amerika rijst uit de baren van de eeuwig rustelooze zee, en een laatste nazaat van Rurik den Warager, trekt omstreeks het jaar 1040 met Zweedsche krijgers naar het Oosten, naar Azië. Misschien heeft hij het sneeuwbedekte dak der Himalaja aanschouwd, niemand weet, hoe hij onderging. In het jaar 1194 werd Spitsbergen ontdekt en in 1266 dringen Wikingschepen tot aan de Barrowstraat in de Noordelijke IJszee door.

Ononderbroken spoelden de golven van den Wikingstroom om Europa. Ze beproefden hun krachten op de steenen bruggen van Parijs, en stoven Rome voorbij, om als huizenhooge vlammen den Byzantijnschen nacht te verlichten.
De goden der geheele wereld moeten dezen heldenstroom uit het Noorden hebben bijgestaan. De groote levengevers Odin, Freia, Thor en Balder leefden in de mannen uit het Noorden, en hun eeuwige liederen klonk samen op met de gebeden van den Koran, welke Mohammed schiep; de zangen van den Palestijnschen god der Christenen weerklonken, en diens ziel sprak uit de gebeden tot de joodschen god Jahwe; met de karavanen kwamen de goddelijke sagen van Indië en de oergeheimen van China, met Li-Tai-Pe's liederen naar de oude handelswegen, waarover de Waragen heerschten; IJsland's zonen, die Amerika bezochten, zullen zeker van den Grooten Manitoe, den totem der eeuwige jachtvelden hebben gehoord.
Odins speer, Christus' kruis, Jahwe's versluierd aangezicht.
De storm der Wikingen was de oorzaak, dat voor het eerst de oude orde der wereld te gronde ging. De springvloed der Wikingen heeft het boek der geschiedenis opengeslagen. In goud en zilver, in brons en ijzer, staan daarin alle gebeuren, alle wapenfeiten, alle overwinningen en alle sterven opgeteekend.
De hemel is hoog en licht geworden boven het Noorden, en de zon verwarmt de geheele wereld. De springvloed der Wikingen is uitgeraasd; de menschen, koningen, keizers, hertogen en prinsen, pausen en usurpators hebben de macht onder elkander verdeeld.
Maar de booten der Wikingen doorkruisen nog steeds de zeeën; de scherpe kiel der zeilschepen heeft van eeuw tot eeuw de wereld verder openge-

reten, heeft in de voren den wil en het weten der Noormannen gezaaid, heeft dat zaad vruchtbaar doen zijn, heeft de wetenschap geoogst uit de diepte der gedachten, en de wil is heerschend geworden in de wereld.
Zijn vaan wappert in den prillen morgen van den nieuwen tijd en het oeroude zonneteeken is brandend en sterk in deze vaan geschreven.